

Datum

Utvärdering av Vänersamarbetet

Utvärdering av Vänersamarbetet
VGR Analys 2023:52

Datum: 2023-09-13

Dokumentnamn: Att samverka kring Sveriges största sjö. Utvärdering av Vänersamarbetet.

Diarienummer: MRU 2023-00819

Kontaktperson: Monica Emanuelsson, avdelning samhällsanalys, Västra Götalandsregionen

Sammanfattning

Vänersamarbetet är en ekonomisk förening där kommunerna runt Vänern är medlemmar. Av de 13 kommunerna ligger åtta i Västra Götaland. Föreningen ska bidra till en hållbar utveckling i kommunerna kring Vänern genom att vara en samordnare av Vänerfrågor. Samarbetet fokuserar på områdena:

- Effektivisering och samordning
- Maritim utveckling
- Kommunikation

Syftet med utvärderingen är att lyfta fram genomförandet och resultat av insatser som skett inom ramen för Vänersamarbetet. Region Värmland och Västra Götalandsregionen (VGR) ger finansiellt stöd till verksamheten. Utgångspunkt för utvärderingen är de projekt som VGR har fattat för genomförandet. Det pågående projektet *Hållbar Maritim Utveckling vid Vänern* pågår till och med 2024-12-31. Utvärderingen genomförs då samtal pågår om Vänersamarbetet ska föreslås erhålla verksamhetsbidrag.

Sammanfattningsvis kan sägas att utvärderingen visar att verksamheten har utvecklats över tid samt i huvudsak når sina mål. Intervjupersonerna är överlag positiva och detta gäller även de personer som representerar organisationer som är samverkanspartners till Vänersamarbetet. Nedan följer några mer specifika slutsatser:

God måloppfyllelse

Utvärderingen visar på en god måloppfyllelse vad gäller verksamheten även om resultat kopplat till samverkan alltid är svåra att mäta. De externa intervjupersonerna beskriver tydligt att Vänersamarbetet lyckas vara en samordnande kraft för de tretton kommunerna samt även för andra aktörer runt Vänern. Bilden som ges är att man både tar emot information men också ger information som skapar en ökad kunskap hos deltagare vid insatser och hos kommunerna.

Samverkan och samordning är övergripande

Intervjuerna visar att fokusområdena kan upplevas gå i varandra där samverkan och samordning kan ses som överordnat och en del av de två andra områdena. Ett sätt att förtydliga hur verksamhetens inriktning hänger samman är att ta fram en tydlig verksamhetslogik. En sådan visar vilka aktiviteter som genomförs av Vänersamarbetet, vilket resultat som är tänkt att skapas, samt vilken effekt som är tänkt att genomförandet ska visa på kortare och längre sikt. Detta skulle kunna bidra till att förtydliga

specifikt föreningens roll då genomförandet ofta sker i samverkan med andra aktörer.

Integrera de regionala perspektiven

I handlingarna till det senaste VGR-beslutet finns en ambitiös samt detaljerad koppling till den regionala utvecklingsstrategin. Föreningen ska därtill även koppla sitt genomförande till Värmlands regionala utvecklingsstrategi. Det blir därmed många mål och tänkta insatser att följa upp. För tydlighetens skull kan ett alternativ vara att snarare motivera de aktiviteter som redan fastställs i verksamhetsplanen utifrån dess bidrag till de regionala utvecklingsstrategiernas mål och inriktning.

Brett kommunalt deltagande

Utvärderingen visar att det finns representation från kommunerna på flera olika sätt, till exempel i styrelse, tjänstemannanätverk och arbetsgrupper. Utvärderingen ger inte någon entydig bild om det vore bättre att ha färre alternativt fler arbetsgrupper. En aspekt som lyfts handlar om hur kommunernas representanter lyckas sprida information om föreningens genomförande till kollegor så att fler i en kommun blir bärare av Vänersamarbetets arbete. Detta utan att nya eller fler grupper startas. I utvärderingen har vi inte gått igenom någon roll- och arbetsbeskrivning. Om detta finns kan det vara bra att samtala kring den i till exempel tjänstemannanätverket då det i alla fall hos någon var oklart kring vilken roll och ansvar man som deltagare.

Basfinansiering

Vänersamarbetet har erhållit projektfinansiering en längre tid och VGR tar tillsammans med Region Värmland en aktiv roll i genomförandet. Flertalet av de intervjuade ser ett klart behov av att få till en långsiktig basfinansiering bland annat för att minska administrationen. Utvärderingen har haft fokus på Västra Götaland. Det hade naturligtvis varit önskvärt om de två regionerna gav samma typ av finansiering, även om det inte behöver vara avhängigt varandra.

Organisationens sårbarhet

Det finns en oro som kommer upp i flera intervjuer kring att föreningen har ett litet kansli samt att verksamhetsledaren är en oerhört viktig nyckelperson kopplat till genomförandet. För att minska sårbarheten kan här behövas en tydlig roll- och ansvarsfördelning så att kommunala tjänstepersoner kan kopplas in vid behov.

Innehåll

Sammanfattning.....	2
1. Inledning	5
2. Utvärderingens syfte och upplägg.....	5
2.1 Avgränsning	6
2.2 Disposition	6
3. Vänersamarbetet	7
3.1 Organisation.....	7
3.2 Inriktning	8
3.3 Mål och aktiviteter.....	8
3.3.1 Effektivisering och samordning.....	9
3.3.2 Maritim utveckling	10
3.3.3 Kommunikation	12
3.4 Betydelse för den regionala nivån	13
4. Analys	13
4.1 Gemensamma mål och inriktning	14
4.2 Samverkan för att skapa utveckling	14
4.2 Operativa och strategiska utvecklingsfrågor	17
4.3 Organisationens hållbarhet över tid.....	18
5. Sammanfattande måluppfyllelse.....	19
6. Slutsatser	22
Källförteckning	0

1. Inledning

Vänersamarbetet är en ekonomisk förening där kommunerna runt Vänern är medlemmar. Av de 13 kommunerna ligger åtta i Västra Götaland. Region Värmland och Västra Götalandsregionen (VGR) ger finansiellt stöd till verksamheten.

Föreningen ska bidra till en hållbar utveckling i kommunerna kring Vänern genom att vara en samordnare av Vänerfrågor. Arbetet har fokus på att stärka den maritima profilen samt att nyttja vattnet och närheten till det som resurs. Arbetet ska präglas av informativ och inspirerande kommunikation med utpekade målgrupper (politik och tjänstepersoner i medlemskommunerna, offentliga organisationer på regional och nationell nivå, näringslivet (maritima näringar som sjöfart, besöksnäring vid Vänern och fiske), lokalbefolkningen samt besökare.

Samarbetet fokuserar på områdena:

- Effektivisering och samordning
- Maritim utveckling
- Kommunikation

2. Utvärderingens syfte och upplägg

Syftet med utvärderingen är att lyfta fram genomförandet och resultat av insatser som skett inom ramen för Vänersamarbetet. Utgångspunkt är de projekt som VGR har fattat för genomförandet. Det pågående projektet *Hållbar Maritim Utveckling vid Vänern* är utgångspunkt då samtal pågår om Vänersamarbetet ska föreslås erhålla verksamhetsbidrag. Projektet pågår till och med 2024-12-31.

Nedanstående frågeställningar har varit utgångspunkt.

- Hur ser föreningens genomförande ut inom de tre utpekade områdena? (effektivisering/samordning, maritim utveckling och kommunikation)
- I vilken utsträckning bedöms verksamheten komma att nå/nått sina uppsatta mål?
- Hur har verksamheten och dess genomförande utvecklats över tid?
- Hur involveras målgrupperna i genomförandet samt nås av resultat?

- Hur ser verksamhetens hållbarhet ut utifrån tid, kompetens, kostnad och finansiering?
- Vilka framtida utmaningar finns för verksamheten? (Det kan t.ex. handla om administration, projektfinansiering, fokusområden m.m.)

Huvudsakliga metoder som använts i utvärderingen är intervjuer samt genomgång av befintliga skriftliga underlag.

Intervjuer

Intervjuer har genomförts med ett mindre urval av personer från:

- Kansli
- Styrelse och tjänstepersoner som representerar kommuner i Västra Götaland
- Samverkansaktörer som på nationell och regional nivå.

En fullständig lista över intervjuade personer återfinns i rapportens källförteckning.

Skriftliga underlag

Skriftliga underlag som har gått igenom är bland annat de projekthandlingar som inkommit till VGR samt andra handlingar som erhållits från kansliet, till exempel verksamhetsberättelser och styrelseprotokoll.

2.1 Avgränsning

Vänersamarbetet samlar kommunerna runt Vänern. Fokus för utvärderingen är Västra Götaland vilket innebär en avgränsning vad gäller intervjuer med representanter för deltagande kommuner.

2.2 Disposition

Inledningsvis ges en beskrivning av Vänersamarbetet, dess organisation, inriktning, mål och aktiviteter samt koppling till den regionala utvecklingsstrategin. I nästkommande kapitel redovisas utvärderingens resultat indelat i avsnitt om gemensamma mål och inriktningar, samverkan för att skapa utveckling, operativa och strategiska utvecklingsfrågor samt organisationens hållbarhet. Därefter följer ett kapitel om sammanfattande måluppfyllelse. Rapporten avslutas med utvärderarnas slutsatser.

3. Vänersamarbetet

Föreningen Vänersamarbetet bildades 2015 och är en ekonomisk förening där kommunerna runt Vänern är medlemmar. Av de 13 kommunerna ligger åtta i Västra Götaland.

Region Värmland och Västra Götalandsregionen (VGR) har sedan starten tillsammans med berörda kommuner varit medfinansiärer av Vänersamarbetet. Likaså var man involverad även före föreningens bildande med insatser i linje med det som sedan kom att bli Vänersamarbetet.

Det senaste projektbeslutet¹ för verksamheten avser åren 2022–2024 och är därmed fortfarande pågående. Angiven total förväntad projektkostnad uppgår till 5 550 tkr där VGR och Region Värmland medfinansierar med lika mycket (1875 tkr vardera) och Vänerkommunerna med 900 tkr i kontanta medel samt lika mycket i tid. Projektets årliga förväntade finansiering uppgår därmed till 1850 tkr.

Därtill har Vänersamarbetet drivit projektet Lake Vänern Grand Tour under perioden 2017-01-01–2021-12-31. Syftet och målen med projektet var att skapa ett system av leder, noder och upplevelser, av internationell standard, som ökar tillgängligheten till Vänern och underlättar för besökare och lokalbefolkning att på ett hållbart, enkelt och trevligt sätt uppleva Vänern. Total budget var 4 060 tkr, varav VGR medfinansierade med 300 tkr². Projektet erhöll såväl nationella (Jordbruksverket), regionala som kommunala medel.

3.1 Organisation

Föreningen består idag av en verksamhetssamordnare och en processledare för satsningen Lake Vänern Grand Tour. Deras anställning motsvarar 1,5 personer.

Det finns även ett tjänstemannanätverk med en person per medlemskommun. Det är dessa personer som enligt hemsidan är den första ingången till Vänerrelaterade frågor i respektive kommun. Därtill finns även till exempel en arbetsgrupp med kommunikatörer från de berörda kommunerna.

Föreningen har från och med i år en styrelse som består av 13 ordinarie³ ledamöter. Ledamöterna är en politiker från kommunstyrelsen i respektive medlemskommun. Adjungerade till styrelsen är även representanter från Region Värmland respektive VGR.

¹ VGR RUN 2021-00371/MRU 2023-00218

² RUN 2016-02308.

³ Tidigare bestod styrelsen av sju ledamöter respektive sex ersättare.

3.2 Inriktning

Föreningens uppgift är att vara ”ett samlat organ som kan agera utifrån en helhetsbild över Vänern och samordna aktiviteter och driva strategiska och operativa utvecklingsfrågor tillsammans med lokala och regionala aktörer”⁴. De målgrupper man har är politiker och tjänstepersoner i kommunerna runt Vänern, offentliga organisationer på regional och nationell nivå, företag inom maritima näringar som sjöfart, besöksnäring vid Vänern och fiske samt boende och besökare.

Föreningen fokuserar på tre områden:

- *Effektivisering och samordning* som avser att man blir en arena och samordnare av strategiska Vänerfrågor. Behov av ökad samsyn och samordning av hållbar maritim utveckling kring Vänern lyfts fram utifrån att det är ”en stor sjö, med komplexa frågor, med många aktörer med ibland något motstridiga intressen”⁵.
- *Maritim utveckling* avser att koordinera och initiera satsningar inom sjöfart, besöksnäring, fiske och friluftsliv. Näringarna som lyfts bedöms ha ”en stor potential och möjlighet att lösa pågående och framtida behov av t ex transporter, dricksvatten, energi, boendemiljöer, livsmedelsproduktion, rekreationsområden, hälsofrämjande aktiviteter”⁶.
- *Kommunikation* som handlar om att koordinera kommunikationen runt Vänern till utpekade målgrupper i syfte att bland annat stärka varumärket Vänern samt för att minska risken för spretighet och otydlighet med i och med stort geografiskt område, många intressenter och organisationer som är involverade.

3.3 Mål och aktiviteter

I nedanstående avsnitt anges de mål som finns för verksamheten. Därtill ges en sammanfattande beskrivning kring aktiviteter som genomförts utifrån de tre fokusområdena. Vi har utgått från hur den skriftliga rapporteringens fördelning, även om de områdena går in i varandra.

⁴ Projektplan 2021-2024.

⁵ Projektplan 2021-2024

⁶ Projektplan 2021-2024

3.3.1 Effektivisering och samordning

Genom effektivisering och samordning vill man bli en arena och samordnare av strategiska Vänerfrågor. Målet i senaste VGR beslutet anger *ökad samsyn och samordning i strategiska och operativa Vänerfrågor.*

Tabell: Övergripande mål och specifika målbilder

Övergripande mål
<ul style="list-style-type: none"> • Vänersamarbetet har stärkt sin position som en självklar arena och samordnare av strategiska Vänerfrågor. • En permanent organisation för Vänerfrågor har etablerats med en tydlig strategi/utvecklingsplan, som tas fram i samarbete med berörda aktörer.
Specifika målbilder
<ul style="list-style-type: none"> • En tydlig strategisk plan för hållbar maritim utveckling • En regional samverkansgrupp för Vänern (regionerna, Länsstyrelserna och Vänersamarbetet) • Tydligare roll- och ansvarsfördelning i följande frågor: vattenreglering, planfrågor, sjöfart, besöksnäring, fiske, kommunikation och varumärkesbyggande

I den rapportering som finns kopplat till Vänersamarbetet lyfts flera olika insatser inom ramen för samordning och effektivisering. En av dessa är samverkansforumet *Vänerrådet* som Vänersamarbetet tillsammans med de båda länsstyrelserna instiftade 2018. Syftet med Vänerrådet är att "få till stånd en säker och naturanpassad tappningsstrategi för Vänern som tar till vara både naturvärden och samhällsintressen".⁷ Vänerrådet samlas minst en gång per år och däremellan deltar Vänersamarbetet operativt i arbetsgrupp. Det är 25 organisationer som har skrivit under överenskommelsen om att delta i Vänerrådet och arbetet för en hållbar reglering av Vänern.

Sedan 2023 finns en ny överenskommelse om att reglera Vänerns vattennivåer. Vidare finns även ett handlingsprogram för 2019-2023 som består av tre delar: vattenreglering, kunskapsbyggande och kommunikation. Även i det arbete som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har haft kring hantering av Vänerns vattennivåer deltog representant från Vänersamarbetet. Detta innebar enligt underlagen en möjlighet att kunna ge förslag till upplägg och utförande.

En annan återkommande aktivitet kopplat till samordning är *Vänertinget* som är en konferens då alla föreningar, organisationer och företag som är intresserade av Vänern bjuds in. Genomförandet pausades dock under pandemin. Det senaste mötet ägde rum i mars 2023 och hade då som tema *Vänern som utvecklingskraft.*

⁷ Hemsida lakevanern.se 230613

Under området samordning och effektivisering ingår även bland annat *studiebesök* och svar på diverse *remisser*. Enligt verksamhetsledaren har ett 30-tal remissvar skrivits, och då ofta i rollen som samordnare för andra organisationers svar. Exempel på remissvar är det gemensamma yttrandet till Trafikverket kring lokalisering av nya slussar i Trollhättan. Ett annat exempel är ett yttrande till Infrastrukturdepartementet angående Trafikverkets förslag om en breddad och förlängd ekobonus⁸.

3.3.2 Maritim utveckling

Vänersamarbetet ska koordinera och initiera satsningar inom sjöfart, besöksnäring, fiske och friluftsliv. Målet i senaste VGR beslutet anger hållbar tillväxt inom de maritima näringarna kring Vänern, med särskilt fokus på sjöfart, besöksnäring och fiske. Man har även tagit fram en gemensam utvecklingsplan vad gäller hållbar maritim utveckling för Vänern.

Tabell: Övergripande mål och specifika målbilder

Övergripande mål		
<ul style="list-style-type: none"> Att satsningar som bidrar till och förbättrar förutsättningarna för hållbar utveckling inom sjöfart, besöksnäring, fiske och friluftsliv har genomförts. 		
Specifika målbilder		
<p>Sjöfart</p> <ul style="list-style-type: none"> Finansieringslösning för investeringar i hamnar och anslutande infrastruktur Utvecklade planer på containertrafik Ökad kunskap bland nationella aktörer om Vänersjöfarten 	<p>Besöksnäring</p> <ul style="list-style-type: none"> Invigning och fortsatt utveckling av cykelleden Vänerleden och införande av arbetet med denna i ordinarie verksamheter bland alla parter Tydlig samordning och förankring av fortsättningsprojekt på Lake Vänern Grand Tour Strategisk utveckling av destinationen Vänern med fokus på leder och noder, Ökad kunskap bland privata, ideella och offentliga aktörer om utbudet kring sjön (för att kunna ta tillvara potentialen) 	<p>Fiske</p> <ul style="list-style-type: none"> Säkrad överföring av fiskefrågor från Fiskeområde Vänern till Leaderområdena Ökad kunskap bland kommunerna om yrkes- och sportfiske (för bättre underlag till beslut som rör fisket) Mer robusta data om fisket.

⁸ Syftet med ekobonus är att avlasta det svenska nätverket och att minska utsläppen av luftföroreningar och växthusgaser. www.trafikverket, 2023-09-08.

Sjöfart

I de skriftliga underlagen framgår olika typer av insatser kopplat till Vänersjöfarten. Man har här samarbete bland annat med Vänerhamn AB och Vänerregionens Näringslivsråd (VNR). Likaså samverkar man även med statliga myndigheter som Trafikverket och Sjöfartsverket.

Ett exempel är den samordning av Vänersjöfarten som Trafikverket ansvarat för de senaste åren. Vänersamarbetet var regional koordinatör i detta arbete. Det innebär att kommunerna kunde erhålla löpande information, att lokala och regionala nyckelaktörer kunde kraftsamlas samt att Vänersamarbetet ingick i ett arbetsutskott med berörda myndigheter. Frågor som bland annat diskuterades kopplat till samordning var konkretisering av specialisering av hamnar, containertrafik mm, behov av investeringar i infrastruktur i och till hamnarna och möjligheter till finansiering av detta, samt olika regelverk.

En fråga som varit av betydelse för Vänersamarbetet de senaste åren kopplat till sjöfart handlar om lokaliseringen av de nya slussarna i Trollhättan.

Besöksnäring

Som nämnts tidigare är Lake Vänern Grand Tour en gemensam satsning vad gäller destination Vänern. Till stor del handlar satsningen om den gemensamma cykelleden runt Vänern (Vänerleden). Invigningen av leden som nationell cykelled ägde rum 2022. Man arbetar dock även bredare, som till exempel med paddelkartor.

För att skapa en utveckling kopplat till Vänern som besöksmål har Vänersamarbetet tillsammans med de regionala och lokala turismorganisationerna samlat näringslivet. Som exempel genomfördes under 2022 en produktutvecklingsträff med cirka 70 deltagare varav 50 företag vid Vänerleden. Ett annat exempel är att man under år 2021 genomförde konferensen Outdoordestination Vänern med cirka 100 deltagare. Konferensen vände sig till företag, tjänstepersoner och politiker. Fokus var på naturturism och friluftsliv.

Man har även medverkat tillsammans med Gästhamnar i Vänern, Vänermuseum, Sjöräddningen och Fiskeområde Vänern i att ta fram en Vänerutbildning som i första steget har hållits för säsongspersonal på turistbyråer och i gästhamnar.

Det fortsatta arbetet med produktutveckling ligger i huvudsak på Visit Värmland, Turistrådet Västsverige och Visit Dalsland. Vänersamarbetet är dock en del i att söka medel för ny fas av Lake Vänern Grand Tour.

Fiske

Vad gäller fiske har det handlat om att samordna utvecklingen för ett hållbart fiske mellan Vänersamarbetet och Leaderområdet Fiskeområdet Vänern⁹. Man har bland annat varit representerade på LAG¹⁰-möten. Under 2018-2022 var verksamhetsledaren i Vänersamarbetet ordförande för Leaderområdet. Man deltog även i projektet Hållbar fisketurism i Vänern. Fiskeområdet Vänern var projektägare men då verksamhetsledaren var ordförande var Vänersamarbetet med och tog beslut om projektet och varit ansvarig för dess drift. Till exempel har man arbetat med samordning bland annat genom att nyttja Väner-webben lakevanern.se samt att samköra vissa marknads- och kommunikationsinsatser.

Vänersamarbetet gav också under 2022 inspel till handlingsplan för hållbart sportfiske i Vänern.

3.3.3 Kommunikation

Området handlar om att koordinera kommunikationen runt Vänern till utpekade målgrupper i syfte att bland annat stärka varumärket Vänern. Målet i senaste VGR beslutet anger *enhetlig kommunikation om Vänern och ökad kunskap om Vänern bland projektets målgrupper*.

<p>Övergripande mål</p> <ul style="list-style-type: none"> • Att enhetlig kommunikation om Vänern till utpekade målgrupper har utvecklats så att ökad kännedom har uppnåtts. • Varumärkesbyggandet för Vänern har stärkts och kommunikationsverktyg är utvecklade för alla berörda att använda.
<p>Specifika målbilder</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utveckling av befintliga och nya webblösningar (lakevanern.se och för resurser som Vänerleden) • Gemensam utvecklad resurs i fler texter och bildmaterial för Vänern, som visar året runt och ur flera perspektiv

En tidigare årlig aktivitet har varit *Vänerveckan*. Sedan 2023 är det ett evenemang som är tänkt att äga rum vartannat år. Huvudansvarig har varit Vänersamarbetet men med koordinering av Vänermuseet. I avvaktan på besked kring fortsättningsprojektet till Lake Vänern Grand Tour har man gått ut med information till alla arrangörer inom Vänerveckan.

Vänersamarbetet har tagit fram en gemensam varumärkesplattform, ett intranät med verktyg för kommunikation och två webbsidor (lakevanern.se och vanerleden.se). För att få till gemensam kommunikation kring varumärket samlar Vänersamarbetet kommunernas kommunikatörer regelbundet i en arbetsgrupp. Syftet är att utbyta information och idéer

⁹ Fiskeområdet Vänern var ett av 53 leaderområden 2014-2022.

¹⁰ LAG står för Local Action Group och är styrelsen för en Leader-förening.

kring genomförandet. Man har bland annat tagit fram gemensamma checklistor och bildhantering.

3.4 Betydelse för den regionala nivån

Västra Götalandsregionen har under många år varit med i utvecklingen av den maritima sektorn. Detta är tydligt i och med att det redan 2008 fanns en maritim strategi. För att komplettera genomförandet av strategin hade regionutvecklingsnämnden och miljönämnden därtill ett maritimt handlingsprogram under åren 2016-2020.

Sedan 2021 är de maritima frågorna inkluderade i Västra Götalands regionala utvecklingsstrategi. Vänersamarbetet ska enligt sina underlag bidra till att de långsiktiga prioriteringarna *Stärka innovationskraften* och *Knyta samman Västra Götaland*. I tabellen nedan lyfts vad som anges i Vänersamarbetets projektplan 2021-2024.

Långsiktig prioritering	Tas upp i projektplanen 2021-2024
Stärka innovationskraften	<ul style="list-style-type: none"> Förbättra förutsättningarna för entreprenörer i de maritima näringarna vid Vänern och hur de kan bli mer jämställda och hållbara ur alla aspekter. Stärka möjligheterna för samhandling mellan organisationer på olika nivåer och hitta innovativa lösningar för gemensamma utmaningar vid Vänern. Stärka det maritima bidraget till livsmedelsbranschen och samordna intressen inom energi, säkerhet och naturvård.
Knyta samman Västra Götaland	<ul style="list-style-type: none"> Arbeta med hållbar platsutveckling i både Västra Götaland och i närliggande grannregioner som Värmland. Bidra till utvecklandet av attraktiva platser med människan i centrum, både i städer och på landsbygden vid Vänern och verka för ett lärande av varandra. Bidra till arbetet med hållbara transportlösningar inom sjöfarten och förbättrade logistikkedjor. Bidra till förbättrad service till boende och besökare och ökad digitalisering inom detta område.

Föreningen anger också att man genomför satsningar med bäring på kraftsamlingarna elektrifiering, digitalisering och cirkulära affärsmodeller.

4. Analys

Avsnittet nedan baseras i huvudsak på de intervjuer som genomförts. Intervjuade personer ett urval av kommunernas representanter i styrelsen respektive tjänstemannagruppen samt ett urval av representanter från organisationer som berör Vänersamarbetet på olika sätt.

4.1 Gemensamma mål och inriktning

Som tidigare lyfts arbetar Vänersamarbetet inom tre fokusområden. Det är dock tydligt i intervjuerna att samordning är det centrala och snarare en övergripande områdena för maritim utveckling och kommunikation.

På frågan om vilken betydelse som föreningen har för kommunerna svarar de intervjuade att Vänersamarbetet innebär att man kan samverka över kommungränserna och driva viktiga frågor tillsammans. Detta lyfts som särskilt viktigt då området berör två län med såväl länsstyrelser som regioner, och tre kommunalförbundsområden. Vänersamarbetet lyfts i intervjuerna innebära en arena för samsyn och gemensam målbild. Här lyfts även i en av intervjuerna den gemensamma verksamhetsplanen som central.

Flera intervjupersoner anger att föreningen bidrar till en högre kunskapsnivå hos kommunerna. En kunskap som flera menar att enskilda kommuner inte har möjlighet och resurser att ta hand om enskilt. Detta anges i sin tur innebära en ökad kvalitet på det som genomförs. Ett exempel som en intervjuperson lyfter är arbetet med vattennivåerna som enligt uppgift aldrig hade blivit så bra utan Vänersamarbetet. Vilket respondenten lyfter som positivt för såväl regionala som nationella parter då detta innebär en samtalspartner istället för tretton. Denna bild styrks också av de mer externa intervjupersonerna.

Det finns även ett mervärde i att Vänersamarbetet kan ses av andra aktörer som en neutral part och med kommunernas mandat.

4.2 Samverkan för att skapa utveckling

Som tidigare angetts fokuserar man på tre områden och inom området för maritim utveckling sjöfart, besöksnäring samt fiske. På frågan om fokusområdena är relevanta är bedömningen av merparten intervjupersoner att de är relevanta. Sedan är det vissa som inte kan svara för alla områden då deras expertis endast rör något av områdena. Även kommunikationsspåret lyfts som viktigt. Detta gäller särskilt för besöksnäringen.

Sjöfart

I samtalen kring mervärdet kring Vänersamarbetets arbete vad gäller sjöfart finns en viss variation kring betydelsen utifrån om kommunen har en större hamn och därmed fraktrafik. Men även i intervjuer med kommunrepresentanter som inte har en större hamn lyfts att frågan är

viktig bland annat för näringslivet i deras kommun. En avgörande fråga kopplat till sjöfart och då särskilt fraktrafik och som aktivt drivits av Vänersamarbetet är lokalisering av de nya slussarna¹¹ i Göta älv.

För att diskutera frågor som berör sjöfart arrangeras tillsammans med fartygsbolag en konferens varje år. I intervjuer från berörda nationella aktörer lyfts att Vänersamarbetet är en förebild då det underlättar att ha en part att samtala med istället för tretton enskilda kommuner.

Intervjuerna ger också att i det tidigare beskrivna arbetet med Vänersjöfarten som Trafikverket ansvarade för hade Vänersamarbetet rollen som en paraplyorganisation/regional koordinator. De hade kontakt med olika aktörer runt Vänern samt var ett bollplank under genomförandet. En intervjuperson beskriver det som att Vänersamarbetet hade ”en ovärderlig funktion”. Detta utifrån den stora mängd aktörer som är involverade runt Vänern och där Vänersamarbetet tog rollen som den samlade kraften. Även efter den tidsbegränsade insatsen ändrades arbetsformerna och ett dokument togs fram där Vänersamarbetet anges vara den röda tråden.

Att Vänersamarbetet kan vara den aktör som samlar kommunerna och även andra aktörer runt Vänern bekräftar också andra intervjuer. Mervärdet av Vänersamarbetet är att man kan samtala om frågor som är aktuella för samtliga på en och samma gång, samt att alla kan då nås av samma information. Ett exempel här är Vänerrådet som är ett forum där alla intressenter kan samlas som en förutsättning för en bra tappningsstrategin. Alla kan då få uttrycka sina behov och sedan kan man försöka jämka ihop.

Besöksnäring

Intervjuerna visar att besöksnäring är en fråga som berör alla kommuner. Man är också väldigt stolta över det arbete som skett i och med den nationella cykelleden som nu finns på plats. Intervjuer lyfter att det återstår arbete med att nu marknadsföra leden, men man har tagit första steget och tillsammans arbetat för att utveckla attraktiviteten och Vänern som en destination. En intervjuperson lyfter att hans mindre kommun inte hade kunnat sätta sig på kartan utan ett samarbete mellan kommunerna. Här lyfts även den gemensamma kommunikationen och marknadsföringen som lyckosam.

¹¹ Dagens slussar är uttjänta 2030. Nya slussar behöver därför byggas och år 2018 fick Trafikverket och Sjöfartsverket i uppdrag att utreda förutsättningarna för att bygga nya slussar i Trollhättan, Lilla Edet och Vänersborg. Under hösten 2023 beslutas om lokalisering av slussen i Trollhättan.

En aspekt som kom fram i intervjuerna är också att Vänersamarbetet tillsammans med de regionala och lokala turistorganisationerna samlat till möten med näringslivet kopplat till besöksnäring. Deltagande företag får där bland annat information och kompetensutveckling hur man kan dra nytta av leden. Vänersamarbetet lyfts här ha en viktig övergripande och samordnande roll och turistrådets representant menar att de också tar rollen för att föra ihop till exempel de lokala turistbolagen samt de regionala turistorganisationerna för att synka olika insatser. Vänersamarbetet bidrag är att se hela Vänern som en destination och inte endast enskilda besöksmål som till exempel Läckö slott.

En annan del av besöksnäring som lyfts i intervjuer är paddelkartor. Här lyfts en viss frustration i och med att man upplever att de två länsstyrelserna bedömer frågan på olika sätt.

Som för sjöfarten är Vänersamarbetets mervärde att man håller ihop genomförandet. Det gäller även andra frågor kopplat till besöksnäring där Vänersamarbetet blir en samlad kraft.

Fiske

Området består både av yrkesfiske men också sportfiske som angränsar till besöksnäring. Fiskeområdet är det område där det intervjuerna ger något begränsad information. En anledning till detta kan vara som någon lyfter att yrkesfisket är begränsat, samt en annan anledning kan vara att man har haft Fiskeområde Vänern som numera är integrerat i befintliga Leaderområden. Även om kunskapen är begränsad anger en intervjuperson att Vänersamarbetet bidrog till att frågan integrerades i Leaderområdena på ett bra sätt i och med att det har funnits en struktur och ordning som kan fortsätta oavsett organisationsform. Utöver Leader lyfts i någon intervju betydelsen av arbetet med vattennivåer kopplat till fiske då detta bland annat påverkar tillgången till fisk.

Vad gäller intervjun med länsfiskekonsulent lyfts Vänersamarbetets roll särskilt kopplat till fisketurism. Detta är ett område som har utvecklingspotential. Ett mervärde med Vänersamarbetet är att de har kunnat samla olika berörda aktörer som till exempel Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund (Sportfiskarna). En utmaning som dock också lyfts är att det bedöms som svårt att skapa ett politiskt intresse kring fiske.

Inom området lyfts att samverkan eventuellt ytterligare kan stärkas, till exempel nämns till exempel Vänerns Vattenvårdsförbund och Laxfond Vänern. Det finns intervjupersoner som anser att man behöver få ihop verksamheterna än mer, medan andra anser att det inte bör ske då man har olika uppdrag. I intervjun med fiskekonsulenten lyfts att de nu är med i

Vänerns Vattenvårdsförbund men kunde här kanske kunna komplettera Sportfiskarnas deltagande i Vänersamarbetet.

Kommunikation

På frågan om hur intervjupersonerna ser på Vänersamarbetets arbete vad gäller kommunikation går det lite hand i hand med samverkan. Det handlar om att sprida kunskap till berörda kommuner men också till politiker och andra. Bland annat nämns Almedalen, Sjöfartsdagen och Vänerting. Därtill nämns också hemsidan.

Vänersamarbetet har tagit fram ett gemensamt kommunikationsmaterial och en varumärkesplattform. Bilden som ges av ett par intervjupersoner är att detta i första hand handlar om besöksnäring. Även om en hel del görs lyfter någon intervjuperson att man göra än mer, till exempel att nå ut via sociala medier. En styrka som någon intervjuperson lyfter är det nätverk som finns med kommunikatörer.

Flera av de externa intervjupersonerna lyfter att Vänertinget är något positivt. Det är ett event som möjliggör att man sätter olika perspektiv i ett sammanhang och att även synergier kan skapas.

4.2 Operativa och strategiska utvecklingsfrågor

Intervjuerna med kommunernas representanter ger att Vänersamarbetet lyckas driva såväl strategiska som mer operativa frågor. Merparten av de intervjuade anser att det är en bra balans. De mer praktiska frågorna lyfts som viktiga för att få alla kommuner att känna en gemenskap. Ett tydligt exempel här är cykelleden. De strategiska frågorna är också viktiga även om bilden är att dessa i vissa fall särskilt berör några av kommunerna. Ett exempel är sjöfarten där de kommunerna med hamnar berörs direkt, medan övriga kommuner berörs indirekt genom till exempel sitt näringsliv. Ägarkommuner för Vänerhamn AB har därför tagit initiativ till en egen konstellation som en samlande kraft för sjöfartsfrågorna. En intervju med en extern respondent lyfter att normalt arbetar hen inte med enskilda kommuner utan sjöfarten måste på något sätt hanteras gemensamt.

Kopplat till ovanstående resonemang om att vissa frågor berör kommuner på olika sätt så lyfts i en intervju att kommunerna kan ha olika syn kring hur områden prioriteras. Här lyfts av någon som verksamhetsplanen som central för att skapa en enighet kring prioriterade insatser.

En annan aspekt som kom upp i en intervju är behovet för kommunerna att få ett än mer operativt stöd då det operativa arbetet behövs för att nå det strategiska.

4.3 Organisationens hållbarhet över tid

Den sammanfattande bilden från intervjuerna är att man tycker att föreningen klart levererar utifrån de resurser som finns. Flera påpekar att Vänersamarbetet består av ett litet kansli och det finns en oro här. Såväl de med kommunala representanter som övriga intervjupersoner lyfter verksamhetsledaren som central för genomförandet då hen har ett stort nätverk och bred kompetens. Detta innebär inte att man i intervjuer lyfter att man önskar ett mycket större kansli utan snarare att man ser att rutiner och engagemang från kommunernas representanter är centralt. Någon lyfter också att kopplingen till regionerna här är viktig utifrån att få in Vänerfrågor i samtalen på en mer aggregerad nivå.

Vad gäller tjänstemannanätverket representeras det av olika kompetenser utifrån den respektive kommuns beslut. Här lyfts i intervju att det här är viktigt för respektive tjänsteperson har ett bra nätverk i den egna kommunen så att frågor hamnar rätt även där. Det finns de som ser att man kanske borde samlas i andra konstellationer så att inte tjänstepersonen i gruppen behöver få all information. Samtidigt finns det andra tycker att det är en styrka med olika typer av kompetenser. Det lyfts ett behov av att i samtala om vilken roll man har som tjänsteperson, vilken information ska föras hem och ut i den egna organisationen osv, dvs en typ av roll- och arbetsbeskrivning. Det upplevs idag i alla fall av några en viss rörlighet med många utskick till såväl tjänstepersoner som politik. Detta lyfts dock också påverkas om man sitter i en större alternativt mindre kommun.

Det upplevs av flera vara ett stort engagemang och deltagande, särskilt nu när vissa möten är digitala. Sedan är man medveten om att politiker och tjänstepersoner behöver prioritera. Det finns här någon som lyfter att det är betydelsefullt för långsiktigheten vem som sitter i den politiska styrelsen så att man bibehåller en hög närvaro. Några nämner också här att digitala möten är bra då området är stort, men samtidigt är fysiska möten viktiga.

Kopplat till långsiktighet lyfts av flera att det är viktigt att kommunerna som deltar känner att de har nytta av genomförandet. Som en uttrycker så är samarbetet demokratiskt där varje kommun har en röst och en ledamot oavsett storlek. Vilken balans man har mellan de olika områdena påverkar därmed också långsiktigheten. Som någon lyfter blir därmed verksamhetsplanen central.

Att man vill komma bort från projektfinansiering av genomförandet är en fråga är tydligt i intervjuerna. Det bedöms behövas en långsiktig basfinansiering som sedan kan kompletteras med projektmedel för att kunna genomföra operativa insatser. Även detta lyfts som en administrativ apparat då man till exempel i strukturfonderna tillhör två olika områden.

Bilden som ges är att Vänersamarbetet över tid har lyckats att samla flera olika organisationer i sitt genomförande vilket lyfts innebära ett effektivt genomförande och att man kan driva frågor på ett bra sätt. Det finns de intervjupersoner som anser att här kan man göra ytterligare arbete, till exempel kan man samverka än mer med till exempel Väners vattenvårdsförbund och Laxfond Vänern. Vad gäller representanten från Väners Vattenvårdsförbund ser hen att man har lite olika roller som snarare kompletterar varandra än konkurrerar. Hen lyfter att Vänersamarbetet arbetar med näringslivsfrågor medan Vattenvårdsförbundet arbetar med miljöövervakning. Hen anger också att man har en viktig roll kopplat till att samordna politiken, näringsidkare och berörda länsstyrelser.

5. Sammanfattande måluppfyllelse

Målen som lyfts är av mer kvalitativ karaktär. Nedanstående tabeller är ett försök på att visa på en måluppfyllelse. I tabellerna nedan beskrivs måluppfyllelsen utifrån en analys vad gäller såväl skriftliga underlag som intervjuer.

Övergripande mål

Övergripande mål	Måluppfyllelse
<ul style="list-style-type: none"> Vänersamarbetet har stärkt sin position som en självklar arena och samordnare av strategiska Vänerfrågor. En permanent organisation för Vänerfrågor har etablerats med en tydlig 	<p>Såväl intervjuer med kommunernas representanter som övriga ger att Vänersamarbetet ses som viktigt och en arena för samordning. Man bedöms ha tagit en roll som en ingång till kommunerna.</p> <p>Bilden är att det är en väl fungerande organisation som ses som etablerad utifrån sin roll och sina insatser. Man har också en gemensam</p>

strategi/utvecklingsplan, som tas fram i samarbete med berörda aktörer.	verksamhetsplan. Finansiering är en fråga för föreningen där projektfinansiering från berörda regioner lyfts som försvårande för långsiktigheten. Intervjuerna med kommunerna visar på en nöjdhet kring organisationen där
Specifika målbilder	
<ul style="list-style-type: none"> • En tydlig strategisk plan för hållbar maritim utveckling • En regional samverkansgrupp för Vänern (regionerna, Länsstyrelserna och Vänersamarbetet) • Tydligare roll- och ansvarsfördelning i följande frågor: vattenreglering, planfrågor, sjöfart, besöksnäring, fiske, kommunikation och varumärkesbyggande 	<p>Man har en projektplan för 2021-2024 som tar upp de områden som man arbetar med. Enligt styrelseprotokoll diskuteras också framtida utmaningar som påverkar områdena.</p> <p>Man har samverkansgrupper av olika slag. Regionen är med som adjungerad på styrelsemötena. Länsstyrelsen deltar i Vänerrådet.</p> <p>Vad gäller roll- och ansvarsfördelning är bilden att man arbetar med detta, men några intervjuer att man här fortsatt har arbete som återstår.</p>

Specifika mål för områdena inom maritim utveckling

Sjöfart	Måluppfyllelse
<ul style="list-style-type: none"> • Finansieringslösning för investeringar i hamnar och anslutande infrastruktur • Utvecklade planer på containertrafik • Ökad kunskap bland nationella aktörer om Vänersjöfarten 	<p>Vänersamarbetet har deltagit i olika insatser för att öka kunskapen om Vänersjöfarten. Det har till exempel handlat om att koordinera och delta i seminarier vad gäller sjöfart och maritima näringar vid Vänern på Almedalen. De är även medlem i den nationella organisationen Maritimt forum (fd Sjöfartsforum).</p> <p>På Vänertinget har sjöfart varit en del. Vänersamarbetet samarbetar också med Trafikverket och dess nationella samordnare för insjöfarten. Tre arbetsgrupper (näringsliv, regelverk och avgifter samt infrastruktur) har skapats där berörda aktörer deltar, Trafikverket och Sjöfartsverket är ordförande. En årlig sjöfartsträff kommer att genomföras från 2022 för att kontinuerligt stämma av aktörers arbete kring Vänern.</p>
Besöksnäring	Måluppfyllelse
<ul style="list-style-type: none"> • Invigning och fortsatt utveckling av cykelleden Vänerleden och införande av arbetet med denna i ordinarie verksamheter bland alla parter • Tydlig samordning och förankring av fortsättningsprojekt på Lake Vänern Grand Tour • Strategisk utveckling av destinationen Vänern med fokus på leder och noder, • Ökad kunskap bland privata, ideella och offentliga aktörer om utbudet kring sjön (för att kunna ta tillvara potentialen) 	<p>Vänerleden är på plats som nationell cykelled. Ett samarbetsavtal för skötsel och drift av Vänerleden har tagits fram. Andra insatser inom Lake Vänern Grand Tour har till exempel varit Vänerutbildning. Här har Gästhamnar i Vänern och Vänermuseet deltagit. Ny ansökan ska lämnas in i höst vilket tyder på förankring och samordning för fortsättningen.</p> <p>Samarbetet har även fokus på t.ex. paddelkartor. En aspekt som dykt upp i intervjuer är att man i de två länsstyrelserna tolkar regelverket olika. Man möter näringsidkare kring besöksnäring.</p>
Fiske	Måluppfyllelse
<ul style="list-style-type: none"> • Säkrad överföring av fiskefrågor från Fiskeområde Vänern till Leaderområdena 	<p>Kunskapsinsamling har genomförts genom att delta på nationella och regionala fisketräffar. Samordning av projektet Hållbar fisketurism i Vänern. De har</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Ökad kunskap bland kommunerna om yrkes- och sportfiske (för bättre underlag till beslut som rör fisket) • Mer robusta data om fisket. 	<p>varit representerade i LAG-möten för Fiskeområde Vänern. Deltagit i överföring av Fiskeområdet Vänern till de tre Leaderområdena. Fiske är tydligt det område där intervjuerna med kommunerna gav minst.</p>
--	---

Mål för kommunikation

Kommunikation	Måluppfyllelse
<ul style="list-style-type: none"> • Att enhetlig kommunikation om Vänern till utpekade målgrupper har utvecklats så att ökad kännedom har uppnåtts. • Varumärkesbyggandet för Vänern har stärkts och kommunikationsverktyg är utvecklade för alla berörda att använda. 	<p>Man har en gemensam hemsida som länkar till berörda kommuner. Särskilt besöksnäringen genom Vänerleden är något där man jobbat med varumärket Vänern.</p>
Specifika målbilder	
<ul style="list-style-type: none"> • Utveckling av befintliga och nya webblösningar (lakevanern.se och för resurser som Vänerleden) • Gemensam utvecklad resurs i fler texter och bildmaterial för Vänern, som visar året runt och ur flera perspektiv 	<p>Man har en gruppering med kommunikatörer från berörda kommuner. Det finns också gemensamma underlag som kan användas.</p>

Den regionala utvecklingsstrategin

Då flera administrativa gränser berörs handlar det för Vänersamarbetet att bidra till mål och prioriteringar i två regionala utvecklingsstrategier. I ansökan till Västra Götalandsregionen anges koppling till såväl långsiktiga prioriteringar som kraftsamlingar. Vad som planeras är i vissa fall på en detaljerad nivå medan i andra fall på en mer övergripande nivå. Detta gör det svårt att i vissa fall få en tydlig bild i Vänersamarbetets roll för att nå dit. Nedan är ett försök att sammanställa kopplingen till de långsiktiga prioriteringarna även om det inte blir fullständigt.

Långsiktig prioritering respektive kraftsamling	Genomfört
Stärka innovationskraften	Man samlar olika aktörer som till exempel i Vänerrådet. I vissa fall sker det i samverkan med andra, som till exempel de regionala turismorganisationerna. Genom att samla kan man diskutera utmaningar för området och därmed försöka samlas kring lösningar. I projektplanen som avser perioden 2021-2024 anges även att man ska stärka det maritima bidraget till livsmedelsbranschen samt samordna intressen inom energi, säkerhet och naturvård.
Knyta samman Västra Götaland	Att man arbetar med attraktivitet för området framgår vilket torde påverka såväl invånare som besökare. Tidigare var man även en del av Vänerveckan som hade invånarna som

	målgrupp. Då tänkta insatser som beskrivs i vissa fall snarare är en effekt en bit från de aktiviteter som genomförs är det svårt att koppla de direkt till genomförandet. Till exempel anges att man ska bidra till bättre service för boende och besökare och ökad digitalisering.
--	--

Vad gäller bidrag till kraftsamlingarna nämns digitalisering som en del i det tänkta fortsättningsprojektet för Lake Vänern Tour. Däremot är det inte tydligt i till exempel rapportering, styrelseprotokoll och tjänstemannaanteckningar att man arbetat med cirkulära affärsmodeller eller elektrifiering.

6. Slutsatser

Sammanfattningsvis kan sägas att utvärderingen visar att verksamheten har utvecklats över tid samt i huvudsak når sina mål. Intervjupersonerna är överlag positiva och detta gäller även de personer som representerar organisationer som är samverkanspartners till Vänersamarbetet. Nedan följer några mer specifika slutsatser:

God måloppfyllelse

Utvärderingen visar på en god måloppfyllelse vad gäller verksamheten även om resultat kopplat till samverkan alltid är svåra att mäta. De externa intervjupersonerna beskriver tydligt att Vänersamarbetet lyckas vara en samordnande kraft för de tretton kommunerna samt även för andra aktörer runt Vänern. Bilden som ges är att man både tar emot information men också ger information som skapar en ökad kunskap hos deltagare vid insatser och hos kommunerna.

Samverkan och samordning är övergripande

Intervjuerna visar att fokusområdena kan upplevas gå i varandra där samverkan och samordning kan ses som överordnat och en del av de två andra områdena. Ett sätt att förtydliga hur verksamhetens inriktning hänger samman är att ta fram en tydlig verksamhetslogik. En sådan visar vilka aktiviteter som genomförs av Vänersamarbetet, vilket resultat som är tänkt att skapas, samt vilken effekt som är tänkt att genomförandet ska visa på kortare och längre sikt. Detta skulle kunna bidra till att förtydliga specifikt föreningens roll då genomförandet ofta sker i samverkan med andra aktörer. Som stöd kan följande frågeställningarna användas:

- Vilka effekter ska uppnås på lång sikt?
- Vilka resultat förväntas som kan bidra till att de effekter som man önskar nås?
- Vilka aktiviteter ska genomföras för att nå de förväntade resultaten?

- Vilka resurser krävs för att genomföra aktiviteterna?

Integrera de regionala perspektiven

I handlingarna till det senaste VGR-beslutet finns en ambitiös samt detaljerad koppling till den regionala utvecklingsstrategin. Föreningen ska därtill även koppla sitt genomförande till Värmlands regionala utvecklingsstrategi. Det blir därmed många mål och tänkta insatser att följa upp. För tydlighetens skull kan ett alternativ vara att snarare motivera de aktiviteter som redan fastställs i verksamhetsplanen utifrån dess bidrag till de regionala utvecklingsstrategiernas mål och inriktning.

Brett kommunalt deltagande

Utvärderingen visar att det finns representation från kommunerna på flera olika sätt, till exempel i styrelse, tjänstemannanätverk och arbetsgrupper. Utvärderingen ger inte någon entydig bild om det vore bättre att ha färre alternativt fler arbetsgrupper. En aspekt som lyfts handlar om hur kommunernas representanter lyckas sprida information om föreningens genomförande till kollegor så att fler i en kommun blir bärare av Vänersamarbetets arbete. Detta utan att nya eller fler grupper startas. I utvärderingen har vi inte gått igenom någon roll- och arbetsbeskrivning. Om detta finns kan det vara bra att samtala kring den i till exempel tjänstemannanätverket då det i alla fall hos någon var oklart kring vilken roll och ansvar man som deltagare.

Basfinansiering

Vänersamarbetet har erhållit projektfinansiering en längre tid och VGR tar tillsammans med Region Värmland en aktiv roll i genomförandet. Flertalet av de intervjuade ser ett klart behov av att få till en långsiktig basfinansiering bland annat för att minska administrationen. Utvärderingen har haft fokus på Västra Götaland. Det hade naturligtvis varit önskvärt om de två regionerna gav samma typ av finansiering, även om det inte behöver vara avhängigt varandra.

Organisationens sårbarhet

Det finns en oro som kommer upp i flera intervjuer kring att föreningen har ett litet kansli samt att verksamhetsledaren är en oerhört viktig nyckelperson kopplat till genomförandet. För att minska sårbarheten kan här behövas en tydlig roll- och ansvarsfördelning så att kommunala tjänstepersoner kan kopplas in vid behov.

Källförteckning

Intervjuer

Verksamhetsledare Vänersjöfarten

Laila Gibson

Styrelseledamöter

Carina Gullberg, Västra Götalandsregionen, 230704

Henrik Harlitz, Vänersborgs kommun, 230626

Anders Månsson, Götene kommun, 230616

Maria Toll, Grästorps kommun, 230614

Tjänstepersoner kommuner

Jenny Christiansen, Åmåls kommun, 230627

Tora Gustafsson, Lidköpings kommun, 230705

Maria Gustavsson, Mariestads kommun, 230627

Eva Nilsson-Olsson, Melleruds kommun, 230627

Per-Ola Rasmussen, Vänersborgs kommun, 230628

Juliane Thorin, Götene kommun, 230628

Övriga

Jonas Andersson, Länsstyrelsen Västra Götalands län, 230616

Per Bolin, Statens Geotekniska institutet, 230628

Björn Garberg, Trafikverket, 230620

Niklas Hammarkvist, Sjöfartsverket, 230627

Per Lagerström, Sjöfartsverket, 230627

Henrik Linneros, Turistrådet Västsverige, 230626

Sara Peilot, Vänerens vattenvårdsförbund, 230621

Jonas Sundin, Sjöfartsverket, 230627

**VIVA –
Visitor Infrastructure
for lake Vänern's Attractiveness**

Projektplan

SAMMANFATTNING	3
1. BAKGRUND	4
1.1 Nuläge	4
1.2 Utmaningar och behov	5
2. PROJEKTETS SYFTE OCH MÅL	5
2.1 Projektets koppling till hållbar förändring och strategier	6
3. MÅLGRUPPER	9
3.1 Primär målgrupp	9
3.2 Sekundära målgrupper	9
4. ARBETSPAKET & AKTIVITETER	9
4.1 Arbetspaket 1 – Leder, noder & service	9
4.2 Arbetspaket 2 – Koordinerade kommunikationsinsatser	10
4.3 Arbetspaket 3 – Fakta & kunskap	12
4.4 Tids- och aktivitetsplan	14
5. FÖRVÄNTAT RESULTAT	15
5.1 Efter projektets avslut	15
6. ORGANISATION, ARBETSSÄTT OCH SAMVERKAN	17
6.1 Projektets organisation	17
6.2 Arbetssätt	17
6.3 Samverkan	18
6.4 Ordinarie verksamhet i föreningen	18
7. BUDGET OCH FINANSIERING	20
Kostnader	20
Finansiering	20

Sammanfattning

Vänern är en stor resurs för utveckling av nationell och internationell natur- och kulturturism. Regionalt och lokalt finns destinationsbolag och besöksnärlingsorganisationer som ansvarar för besöksnärlingsutvecklingen i sina områden. Vänern sträcker sig dock över två regioner och 13 kommuner vilket innebär ett stort behov av koordinering och samordning av gemensamma insatser för att ta till vara och utveckla besöksnärlingen i och runt hela Vänern. Där har Vänersamarbetet som består av alla 13 kommuner med kust mot Vänern ett ansvar för att driva på för gränsöverskridande hållbar utveckling av besöksnärling runt och i hela Vänern utifrån besökarens perspektiv, och oberoende av administrativa gränser.

Besöksnärlingsrelaterade företag i Sverige och hela världen står inför stora utmaningar för att bli hållbara och klimatsmarta. Det övergripande syftet med projektet är att utveckla och stärka besöksnärling och föreningar, besöksnärlingsrelaterade företag och övriga relaterade serviceföretag kring Vänern genom att skapa förutsättningar för en mer hållbar besöksnärling i och runt hela Vänern. De utmaningar vi fokuserar på i projektet är mer hållbara aktiviteter, upplevelser och tillgängliga hållbara resalternativ, hållbara val samt att det saknas kunskap och fakta om besöksnärling vid Vänern och dess effekter.

Det övergripande målet med projektet är att utveckla och stärka föreningar, besöksnärlingsföretag och övriga relaterade serviceföretag kring Vänern. Genom projektet utvecklas innovativ och gränsöverskridande besöksnärling kopplad till områdets naturliga och kulturella förutsättningar med hållbarhet i fokus.

Projektet syftar också till att skapa förbättrade förutsättningar för såväl företag, föreningar och organisationer som offentliga kommunala och regionala aktörer att arbeta med mer hållbar besöksnärling vid Vänern.

För att arbeta med utmaningarna är projektet uppdelat i tre arbetspaket:

- 1. Leder, noder & service.** Arbetspaketet omfattar insatser för produktutveckling, utveckla arbetssätt, utveckla värdskap, tillgängliggöra mer hållbara resalternativ samt tillgängliggöra natur- och kulturmiljöer.
- 2. Koordinerade kommunikationsinsatser.** Arbetspaketet omfattar att ta fram en reseplanerare för Vänern, kommunicera hållbara val, ta fram marknadsföringskoncept samt arbeta med lokalt ambassadörskap.
- 3. Fakta & kunskap.** Arbetspaketet omfattar insatser för utbildning och lärande, attitydundersökningar samt mäta och analysera cykelturism runt Vänern.

Inom det tidigare projektet Lake Vänern Grand Tour har Vänersamarbetet tillsammans med lokala, regionala och nationella aktörer bland annat tagit fram Sveriges sjätte nationella cykelled, tagit fram och tryckt paddlingskartor samt arbetat med utbildning och att utveckla entréer till Vänern, så kallade Vänerhubar. Vid utvärdering av projektet Lake Vänern Grand Tour har behov av vidare utvecklingsprojekt tydliggjorts vilket är utgångspunkten för detta projekt.

1. Bakgrund

1.1 Nuläge

Vänern är Sveriges största sjö som delas mellan två regioner och 13 kommuner. Vänersamarbetet är en ekonomisk förening av de 13 kommunerna vid Vänern med syfte att verka för gränsöverskridande samarbeten kring hållbar utveckling mellan kommunerna och regionerna vid Vänern. Besöksnäring är ett utpekat strategiskt område med stor potential och möjligheter för såväl städer som landsbygd vid Vänern. I detta arbete är det viktigt att fortsätta bygga vidare på det gränsöverskridande arbetet, som utvecklats under de senaste åren, under Vänersamarbetets ledning. Projektet är viktigt för att på ett bättre sätt kunna möta besökare utefter deras förutsättningar, och inte utifrån administrativa gränser. Hållbarhetsarbetet blir också alltmer centralt för både besökare, invånare och offentliga aktörer. Med den insikten är det viktigt att lägga mycket fokus på att göra det lättare för besökare att göra mer hållbara val, skapa och bygga på goda relationer, lokalt ambassadörskap och kunskap samt följa upp och mäta effekter och attityder.

Vänern har i ett flertal analyser under flera decennier konstaterats utgöra en stor resurs för utveckling av nationell och internationell natur- och kulturturism, till exempel inom Värmlandsstrategin, slutrapporten för projektet Lake Vänern Grand Tour och EU-projektet ESPON Lakes. För att arbeta med Vänern som en gemensam destination genomfördes mellan 2018–2022 projektet Lake Vänern Grand Tour. Projektet syftade till att skapa ett system av leder och noder som ökar tillgängligheten till Vänern och underlättar för besökare och lokalbefolkning att på ett hållbart, enkelt och trevligt sätt uppleva Vänern. Såväl projektet som konceptet för leder och noder kallas Lake Vänern Grand Tour. I projektet togs bland annat den nationella cykelleden Vänerleden fram vilket utgör ryggraden i konceptet Lake Vänern Grand Tour. Vidare togs tre paddlingskartor fram, informations- och utbildningsinsatser genomfördes och ett system med entréer, så kallade Vänerhubar, skapades. En lärdom från projektet är att samspelet mellan den övergripande koordineringen och det lokala engagemanget är av stor betydelse.

Vid utvärdering av projektet Lake Vänern Grand Tour så identifierades ett behov av fortsatta utvecklingsinsatser för att fortsätta utveckla konceptet med leder, noder och service, utveckla gemensamma mätmetoder samt kommunikation om Vänern som en gemensam hållbar destination. Vissa delar av det tidigare uppstarts-projektet har övergått i ordinarie verksamhet hos Vänersamarbetet och regionala och lokala aktörer. Detta handlar bl a om drift och skötsel av den nationella cykelleden och webbplattformar. Det kvarstår dock mycket gemensamt utvecklingsarbete som det inte finns utrymme för i de olika organisationernas basverksamhet. Det handlar bl a om att ta fram fler aktivitetsspecifika kartor, tillgängliggöra och kommunicera mer hållbara resalternativ och hållbara val samt ökad samverkan mellan företag, föreningar och verksamheter för att stärka och knyta ihop besöksnäring runt Vänern på ett sätt som gynnar näringsliv, föreningar och företag samt blir tydligare och enklare för besökare. Vi bygger därmed vidare på det tidigare projektet Lake Vänern Grand Tour, men denna gång med föreningar och företag som en primär målgrupp som involveras mer, när nu den grundläggande infrastrukturen finns.

Det är av stor vikt att det gränsöverskridande utvecklingsarbetet av Vänern som gemensam och sammanhållen destination stärks och fortsätter utvecklas tillsammans med fokus på

företagen och besökarna och inte administrativa gränser. Det är därför viktigt att projektet drivs i samverkan över regions- och kommungränser runt hela Väneren.

1.2 Utmaningar och behov

Besöksnäringen i Sverige och hela världen står inför stora utmaningar för att bli hållbar och klimatsmart vilket även gäller för företag, föreningar och verksamheter inom besöksnäringen runt Väneren. Det finns ett behov av att visa på hållbara alternativ, gemensam marknadsföring och kommunikation samt information och data för att påvisa och följa upp betydelsen av deras verksamhet för hållbar platsutveckling i allmänhet. Liksom på många andra platser består besöksnäringen vid Väneren av många små företag, föreningar och eldsjälar som gemensamt bidrar stort till den lokala ekonomin. De bidrar även till den sociala hållbarheten och samhällsutvecklingen i och med att de genererar underlag till handel och service, arbetstillfällen och ett mindre ekologiskt avtryck, jämfört med produktionen av många varor. Denna typ av entreprenörer har dock små resurser att var och en leda utvecklingen, organisera vidareutbildningar, koordinera samarbeten och innovativa lösningar osv. Det krävs samverkan och ett samspel med regionala facilitatorer och koordinatörer som skapar bra förutsättningar för företagen, föreningarna att utvecklas och samverka.

Vi fokuserar på tre tydliga utmaningar som var och en är kopplade till de tre arbetspaketen. Utmaningarna har identifierats genom enkät och intervjuer vid utvärdering av det tidigare projektet Lake Väneren Grand Tour samt genom dialog med företag, föreningar, kommuner och besöksnäringens organisationer i samverkansgrupper och workshops.

1. Viktiga utmaningar är att skapa och tillgängliggöra mer klimatsmarta och hållbara aktiviteter och upplevelser samt tillgängliggöra mer hållbara resalternativ både före, under och efter ett besök. Det finns därför ett behov av att skapa bättre förutsättningar för mer hållbara produkter, aktiviteter och resealternativ, både före under och efter besök.
2. Den andra utmaningen vi ser är kopplat till kommunikation och hur detta kan användas för att få besökare att välja mer hållbara och klimatsmarta alternativ. Här ser vi ett stort behov av att förbättra och utveckla och koordinera kommunikationsinsatser för att få besökare att göra hållbara val.
3. En tredje utmaning är att det saknas kunskap och fakta om besöksnäringen kring Väneren och hur besöksnäringen bidrar till ett hållbart samhälle i vår region. Vi ser ett stort behov av att utveckla mätmetoder kring satsningarnas effekter och därmed öka kunskapen om besöksnäringens samhällsnytta ur ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv.

2. Projektets syfte och mål

Besöksnäring är ett utpekat strategiskt område med stor potential och möjligheter för såväl städer som landsbygd vid Väneren. Det gränsöverskridande arbetet är en förutsättning för att hantera besöksnäring vid Väneren med fokus utefter besökare och inte administrativa gränser för regioner eller kommuner. Gemensamma utvecklingsinsatser och projekt är därför helt avgörande för att utveckla Väneren som destination med besökaren i fokus.

Det övergripande målet med projektet är att utveckla och stärka föreningar, besöksnäringens företag och övriga relaterade serviceföretag kring Vänern. Genom projektet utvecklas innovativ och gränsöverskridande besöksnäring kopplad till områdets naturliga och kulturella förutsättningar med hållbarhet i fokus.

Projektet syftar också till att skapa förbättrade förutsättningar för såväl företag, föreningar och organisationer som offentliga kommunala och regionala aktörer att arbeta med mer hållbar besöksnäring vid Vänern.

För att arbeta med utmaningarna är projektet uppdelat i tre arbetspaket:

- 1. Leder, noder & service.** Arbetspaketet omfattar insatser för företags- och produktutveckling, utveckla arbetssätt, utveckla värdskap, tillgängliggöra mer hållbara resalternativ samt tillgängliggöra natur- och kulturmiljöer.
- 2. Koordinerade kommunikationsinsatser.** Arbetspaketet omfattar att ta fram en reseplanerare för Vänern, kommunicera hållbara val, ta fram marknadsföringskoncept samt arbeta med lokalt ambassadörskap.
- 3. Fakta & kunskap.** Arbetspaketet omfattar insatser för utbildning och lärande, attityd- och besöksundersökningar samt mäta och analysera cykelturism runt Vänern.

Projektet bidrar till nya produkter för besöksnäringen kring Vänern med omnejd, nya digitala lösningar för reseplanering och hållbarhetskommunikation, ny metod för datainsamling samt ett nytt strukturerat arbetssätt inom området.

Projektets syfte, arbetspaket och aktiviteter har formats genom en förankringsprocess som skett under tiden hösten 2021-våren 2023. Den har innefattat utvärdering av det tidigare projektet Lake Vänern Grand Tour, enkät till deltagare i det förra projektet, workshopar och möten med inspel från olika aktörer i de olika teman som finns med i VIVA-projektet. De tankar och synpunkter som kom in har Vänersamarbetet tagit ansvar för att diskutera vidare i olika forum och samverkansgrupper, till exempel i företagsgrupp och marknadsföringsgrupp för Vänerleden, kommunikatörsnätverk för Vänern, tjänstepersonsgrupp och styrelse för Vänersamarbetet, tillsammans med Gästhamnar i Vänern, Vänermuseet i Lidköping samt gemensam workshop tillsammans med kommuner samt lokala och regionala besöksnäringensorganisationer. Vidare har behovet framförts från, och diskuterats med, mindre lokala företag och föreningar.

Projektet söks som ett samverkansprojekt mellan tre leaderområden; Leader Närheten, Leader NV Skaraborg och Leader Framtidsbygder. Samverkanspartners i projektet är Vänersamarbetets medlemskommuner, dvs alla 13 kommuner med kust mot Vänern, de regionala besöksnäringensorganisationerna Visit Värmland och Turistrådet Västsverige samt destinationsbolagen Visit Dalsland, Destination Läckö-Kinneulle och Visit Trollhättan Vänersborg.

2.1 Projektets koppling till hållbar förändring och strategier

Miljö- och klimatpåverkan

Möten i projektet kommer främst att hållas digitalt. Vid fysiska möten kommer kollektiva färdssätt och samåkning beaktas. Arbetsmaterial och dokument hålls främst digitalt för att minimera utskrifter. Vid mat och logi prioriteras hållbara val. Projektets aktiviteter bidrar till omställning i företagen samt kommunikation om mer hållbara val och hållbart nyttjande av gemensamma resurser (se detaljerad beskrivning av respektive arbetspaket).

Jämställdhet och likabehandling

Aktiviteter i projektet kommer att planeras så att alla människor ges lika förutsättningar att delta, i syfte att arbeta för en förbättrad likabehandling. Både kommunikation och konkreta lösningar kommer att utformas för att motverka diskriminering. Könsuppdelad statistik kommer föras och användas för att belysa om kvinnor och män ges olika förutsättningar och om deras förutsättningar skiljer sig åt. Att synliggöra skillnader mellan kvinnor och män blir viktigt i projektets aktiviteter och insatser. Projektet kommer både att arbeta med en medveten jämställdhetsintegrering direkt i de aktiviteter som genomförs och i kommunikation om projektet och dess resultat.

Social och ekonomisk hållbarhet

Förutom att främja mer miljömässigt hållbar besöksnäring kring Vänern, är målsättningen också att VIVA-projekt ska bidra till social och ekonomisk hållbarhet. Vi förväntar oss att den sociala hållbarheten stärks genom framför allt insatser inom utbildning, där företag, föreningar och övriga aktörer dels får ökad kunskap inom hållbarhet samt träffas och stärker relationerna som ökar känslan av gemenskap kring Vänern. Aktiviteter som syftar till utvecklad storytelling, värdskap och ambassadörskap bidrar till ökad stolthet, identitet och lokalkunskap, som är viktiga delar i social hållbarhet. Med aktiviteter som syftar till en förbättrad infrastruktur, ökad tillgänglighet till Vänern och mer möjligheter till natur- och kulturbaserade upplevelser, ökar den sociala hållbarheten genom främjande av hälsa och ökad livskvalitet.

Vi förväntar oss vidare att VIVA-projektet ska bidra till ökad ekonomisk hållbarhet. Aktiviteter genomförs som syftar till att öka de lokala företagens konkurrenskraft, särskilt i de tematiska arbetsgrupperna och dess fokus på produkt- och företagsutveckling. Tanken är att verksamheterna stärker sin ekonomi genom såväl enskilda satsningar som gemensamma insatser med synergieffekter för fler. Aktiviteterna som innebär utveckling av tillgängligheten, marknadsföringskoncept och mätning gällande besökare och besöksnäringen, gör att företag och föreningar kan öka sin kunskap, som hade varit svårt att bekosta för den enskilda verksamheten, men som kan bidra till mer kostnadseffektiv och lönsamma satsningar.

Leader-områdenas strategier

Projektet tar sig an de tre hållbarhetsperspektiven utefter globala mål, regionala utvecklingsstrategier och de aktuella leaderområdenas strategier.

För leader Närheten kopplar projektet till mål 3, Konkurrenskraftiga landsbygder, insatsområde entreprenörskap och näringslivsutveckling. Fokusområdet är entreprenörskap på landsbygden med insatser för att utveckla besöksnäringen kopplat till områdets naturliga och kulturella förutsättningar.

För leader NV Skaraborg faller ansökan och dess insatser inom mål 2, Drivet företagande med stärkt företagsamhet utifrån områdets kultur-och naturresurser. Insatsområdet är livskraftiga företag och innovatörer med fokusområde hållbar besöksnäring och insatser för mer robusta och hållbara företag med flera ben att stå på.

För leader Framtidsbygder inriktar sig ansökan på mål 2, Innovativa bygder med insatsområde innovativt entreprenörskap och insatser för att utveckla nya tjänster och produkter, nya samarbeten, nya branscher, nya marknader eller utveckla nya metoder och teknik.

Regionala utvecklingsstrategier

Projektet ligger väl i linje med den regionala utvecklingsstrategin för Värmland och bidrar till att fortsätta stärka och utveckla Värmlands maritima profil och näringar. Projektet kopplar naturligt an till det utpekade styrkeområdet Vänern och bidrar till att implementera detta. På olika sätt kommer projektet att bidra till flera av Värmlandsstrategins insatsområden med ökad attraktionskraft och fortsätta utvecklas som en hållbar och viktig resurs för boende, näringsliv, biologisk mångfald och friluftsliv. Projektet bidrar även till smart specialisering för Värmland och då i synnerhet området "Attraktion genom hållbar platsutveckling", genom denna satsning på hållbar destinationsutveckling kring Vänern.

Projektet ligger även väl i linje med den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland och bidrar till att fortsätta stärka och utveckla Västra Götalands maritima profil och näringar. Projektet kopplar naturligt an till båda de utpekade långsiktiga prioriteringarna "Stärka innovationskraften" och "Knyta samman Västra Götaland" och bidrar till att implementera dessa. Projektet bidrar även till Västra Götalands strategi för smart specialisering genom satsningen på ett de utpekade styrkeområdena "Besöksnäring samt kulturella och kreativa näringar". Det ligger också väl i linje med framför allt insatsområde 1 "Främja entreprenörskap och företagande".

Globala mål

Huvudsakliga globala mål som projektet bidrar till beskrivs nedan. Varje arbetspaket har ett primärt mål kopplat till sig.

AP 1: Mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur - genom att arbeta med leder, noder & service och förbättra förutsättningarna för hållbar produktutveckling tillsammans med företagen, kommunerna och turistorganisationerna runt Vänern så stärker och ökar vi konkurrenskraften och bidrar till detta mål samt att uppnå delmålet att skapa hållbara, motståndskraftiga och inkluderande infrastrukturer i agenda 2030. Arbetet med produktutveckling kommer ske i arbetsgrupper och de regionala turistorganisationerna har en viktig roll i projektet att leda det arbetet.

AP 2: Mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt - företagets konkurrenskraft stärks också genom att kommunicera hållbara och klimatsmarta alternativ och produkter. Genom kommunikation och digitalisering får besökare bättre information och kunskap för att göra medvetna hållbara val vilket bidrar till detta mål samt till att uppnå delmålet att främja gynnsam och hållbar turism enligt agenda 2030.

AP 3: Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion - för att satsningar på en hållbar besöksnäring ska prioriteras krävs underlag, konkreta mätningar och en transparent och värdeskapande samverkan mellan myndigheter, kommuner och företag. I projektet vill vi utveckla mätmetoder, uppföljning och samverka kring samhällsnyttan med hållbar besöksnäring utveckling ur ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv, vilket bidrar till detta mål samt till att uppnå delmålet att utveckla och implementera verktyg för övervakning av hållbar turism enligt agenda 2030.

3. Målgrupper

3.1 Primär målgrupp

Projektets primära målgrupp är föreningar och besöksnäringföretag och övriga relaterade serviceföretag. Företagen och föreningarna har behov av ökad förmåga och kunskap att utveckla sin verksamhet utifrån olika hållbarhetsperspektiv samt samverka och diversifiera sin verksamhet. Genom insatser i projektet stärks konkurrenskraften då ansvar och hållbarhet hos företagen blir allt viktigare hos besökare i en omvärld med ökande medvetenhet om hållbarhetsutmaningar.

Drivkrafter hos företag och föreningar som gynnas av projektet är att de brinner för det lokala, ser affärsmöjligheter med hållbar utveckling, vill leva och verka utifrån egna värderingar samt vill göra skillnad för en mer hållbar turism och besöksnäring. Vänersamarbetet har inom det tidigare pilotprojektet Lake Vänern Grand Tour 2018–2022 haft nära samverkan med företag, kommuner, besöksnäringorganisationer och destinationsbolag. Under det arbetet samt i efterföljande utvärdering har behov av fortsatt arbete och utveckling av Lake Vänern Grand Tour och Vänerleden lyfts fram och tydliggjorts. De behov som framkommit har kunnat sättas samman i tre arbetspaket om leder, noder & service, kommunikation och fakta & kunskap. Dessa beskrivs i mer detalj nedan.

3.2 Sekundära målgrupper

Sekundära målgrupper är svenska och internationella besökare och invånare kring Vänern samt offentliga kommunala och regionala aktörer. Vänersamarbetet har goda erfarenheter av att arbeta med både företag, besökare och offentliga kommunala och regionala aktörer i tidigare projekt och ordinarie verksamhet. Särskilt vissa delar i det arbetspaket som omfattar kommunikationsinsatser vänder sig till besökare och invånare.

4. Arbetspaket & aktiviteter

4.1 Arbetspaket 1 – Leder, noder & service

Lake Vänern Grand Tour är ett koncept med leder och noder (s k Väner-hubar) som kopplar ihop aktiviteter, information och resalternativ som bara är i sin början. Konceptet behöver utvecklas mer och stärkas, kopplas ihop och hittas servicelösningar kring.

Vänerleden är ryggraden i arbetet med Lake Vänern Grand Tour, men konceptet behöver utvecklas med flera aktiviteter. Vandring, MTB och fiske är områden som kan kompletteras i arbetet vilket skulle stärka och diversifiera företagen, och på så sätt även gynna besökare som såväl Vänern som destination och varumärke. Det finns även behov att stärka upp kvalitetssäkringen av olika aktiviteter och servicenoder.

I arbetspaketet finns behov av att utveckla en hållbar besöksförvaltning i Vänerns natur- och kulturmiljöer. Det planerar vi göra genom att ta fram och tillgängliggöra kartor och/eller guider i samverkan och dialog tillsammans med myndigheter, kommuner, besöksnäringorganisationer och företag. Aktiviteten kopplar an till arbetspaketet fakta och kunskap där kunskapshöjande insatser

planeras för att visa på goda exempel och synergieffekter på samexistens av besöksnäring och natur- och kulturvärden på ett hållbart och ansvarsfullt sätt i natur- och skärgårdsmiljöer i och runt Väneren.

Aktiviteter

Nedanstående aktiviteter planeras i arbetspaketet.

1a) Företagsutveckling

Arbeta med att förlänga säsonger och utveckla tilläggsupplevelser som ger mervärde och ökad attraktivitet för kunder och ökad försäljning hos företagen. Detta planerar vi utveckla tillsammans med företag och besöksnäringorganisationerna inom tematiska arbetsgrupper i projektet.

1b) Utveckla värdskap

Arbeta för att utveckla och skapa fler Vänerhubarna samt utveckla kvalitetssäkrat värdskap och riktlinjer för Vänerhubar.

1c) Tillgängliggöra natur- & kulturmiljöer

I arbetspaketet finns behov av att tillgängliggöra upplevelser inom olika teman och i natur- & kulturmiljöer (fiskekartor, paddlingskartor/guide, pilgrimsleder mm). Målkonflikter identifieras och lösningar för besöksförvaltning i Vänerens naturområden och skärgårdsmiljöer diskuteras. Arbetet görs tillsammans med Länsstyrelserna, kommuner, besöksnäringorganisationer och företag.

Arbetspaketet sammanfattas i följande matris.

Utmaningar och behov	Delmål	Aktiviteter
Klimatsmarta och hållbara aktiviteter och upplevelser behöver bli fler och mer tillgängliga. Behov av bättre förutsättningar för mer hållbara produkter aktiviteter och resealternativ.	50 st besöksnäringföretag och föreningar deltar i arbetsgrupper för utveckling av mer hållbar besöksnäring runt Väneren.	1a) Produktutveckling
	Implementera minst en kvalitetshöjande åtgärd för respektive tema i LVGT (totalt 5 teman)	1b) Utveckla värdskap
	Ta fram totalt minst fyra nya digitala och tryckta besöksnäringrelaterade guider och/eller kartor för aktiviteter i och runt Väneren	1c) Tillgängliggöra natur- och kulturmiljöer

4.2 Arbetspaket 2 – Koordinerade kommunikationsinsatser

Kommunikationen kring konceptet Lake Väneren Grand Tour och Vänerleden, ansvarsfulla produkter och hållbara val behöver stärkas och utvecklas. Hållbara resealternativ och trafikinformation som redan finns och utvecklas behöver koordineras och kommuniceras till olika grupper av besökare i turistinformation. Väneren som hållbar destination behöver stärkas och synliggöras i fler kommunikationskanaler, med fler kartor och karttjänster, digitala lösningar och enhetlig, samlande, inspirerande kommunikation. Vidare behöver arbetspaket med kunskap och fakta om samhällsnyttor, effekter och fördelar med hållbara produkter utifrån ekologiska, sociala och ekonomiska perspektiv kommuniceras och tydliggöras mot såväl primär som sekundära målgrupper.

I arbetspaketet finns behov av att ta fram och synliggöra relationsskapande kommunikation och storytelling till besökare före under och efter besök. Det planerar vi göra genom att ta fram gemensamt kommunikationsmaterial, till exempel filmer, för Vänerregionen tillsammans med primärt kommuner, destinationsbolag och besöksnärliga organisationer. Materialet ska inspirera, skapa intresse och bidra till hållbara val och längre säsonger. På så sätt stärks företag med vilja att diversifiera och har fokus på hållbar utveckling. Även här kommer vi jobba i tematiserade arbetsgrupper. I arbetspaketet utvecklas innovativ, informativ och utbildande kommunikation mot företag och besökare samt att samverka, rollfördelning och resursutnyttjande utvecklas mellan samverkansparter.

Aktiviteter

Nedanstående aktiviteter planeras i arbetspaketet.

2a) Reseplanerare för Vänerregionen

I arbetspaketet finns behov av att utveckla kommunikation kring led och nodkoncept Lake Vänerregionen Grand Tour med infrastruktur för naturbaserade upplevelser och aktiviteter för besökare vilket även stärker företagen och förbättrar tillgängligheten till friluftsliv och rekreation för invånare. Det planerar vi göra genom att utveckla en interaktiv, flexibel och målgruppsanpassad reseplanerare med inspiration och information, kartor och digitala lösningar som kopplar an till Vänerregionen och Vänerhubar.

2b) Lätt att göra rätt

Innovativa kommunikationsinsatser som vänder sig till besökare och invånare för att hjälpa dem att göra hållbara val vid sitt besök. Vi kommer testa verktyg och metoder som nudging och gamification. Nudging innebär att mer hållbara val visualiseras och tillgängliggörs på ett sätt som får besökaren att välja dessa i större utsträckning än mindre hållbara val. Gamification innebär att tävlingsliknande moment skapas för att få fler hållbara val.

2c) Marknadsföringskoncept

Utveckla en ny visuell relationsskapande kommunikation och storytelling till besökare före under och efter besök för att förlänga säsong och nå nya målgrupper. Kartläggning av vad som finns och bättre nyttjande av de gemensamma resurser vi har.

2d) Lokalt ambassadörskap

Utveckla fler lokala ambassadörer för att locka fler besökare till området och förbättra relationer mellan företag och invånare. Aktiviteten använder evenemang som skyltfönster och testgrupper för olika aktiviteter. Detta kan vara i form av guidningar, prova-på-aktiviteter, tävlingar mm.

Arbetspaketet sammanfattas i följande matris.

Utmaningar och behov	Delmål	Aktiviteter
En stor utmaning att få besökare att välja mer hållbara och klimatsmarta alternativ. Här ser vi ett stort behov av att förbättra och utveckla och koordinera kommunikationsinsatser för att få besökare att göra hållbara val.	Utveckla en reseplanerare som förbättrar information och kommunikation för hållbara val i besöksnäringen i och runt Vänerregionen	2a) Reseplanerare för Vänerregionen
	Utveckla och testa metoder, t.ex. nudging och	2b) Lätt att göra rätt

	gamification, för medvetna hållbara val	
	Utveckla ett marknadsföringskoncept för Lake Vänern Grand Tour	2c) Marknadsföringskoncept
	Utveckla upplägg för ett evenemang som skyltfönster för Vänern för att dels locka fler besökare till området och förbättra relationer mellan företag och invånare. Utvecklingen sker genom minst två workshoppar och fem testgrupper (en för varje tema).	2d) Lokalt ambassadörskap

4.3 Arbetspaket 3 – Fakta & kunskap

Utbildningsmaterial tas fram och fysiska och/eller digitala informations- och utbildningstillfällen, seminarium och/eller workshops genomförs för företag, föreningar och andra samverkansparter för att visa på goda exempel och inspirera för hållbar utveckling inom besöksnäringen runt Vänern. Utbildningsinsatser görs i samverkan med företag, föreningar, kommuner och besöksnäringorganisationer. Information och utbildning samordnas med relevanta projekt och insatser. En grundtanke om ansvarsfull- och hållbar utveckling genomsyrar insatserna.

I arbetspaketet finns behov av att genomföra attityd- och besöksundersökningar. Undersökningarna genomförs vid två tillfällen, dels i början av projektet och dels i slutet av projektet med syftet att analysera attityder för besöksnäring vid Vänern samt att utvärdera och följa upp effekter av projektet.

I arbetspaketet finns behov av att hitta en metod eller utvärderingsmodell för att följa upp och mäta nyttjande och effekter av cykelturism runt Vänern. Det planeras vi att göra genom att investera i cykelräknare och genomföra analys och kompletterande undersökningar mot företag, invånare och besökare. Vissa data samlas redan in av bland annat besöksnäringorganisationer och kommuner, men det finns ingen gemensam och samlad metod för insamling och analys. I projektet vill vi tillsammans med regionala turistorganisationer och kommuner utveckla och tillämpa en metod för detta där vi ser på möjligheten att integrera och tillämpa metoder som kan användas för cykelturismen och specifikt Vänernledens förutsättningar, men även kunna vara tillämplar för andra nationella leder. Det finns behov av att arbetet synkroniseras med befintliga mätningar samt relevanta projekt och insatser. Metodutveckling, mätning och analys kommer genomföras tillsammans med besöksnäringorganisationer, andra nationella leder samt kommuner och relevanta företag.

Aktiviteter

Nedanstående aktiviteter planeras i arbetspaketet.

3a) Utbildning och lärande

Genomföra kunskapshöjande aktiviteter som utbildningar till lokala företag och föreningar och tillsammans med dem genom att lyfta goda exempel, kring Vänern, i övrigt regionalt, nationellt och internationellt.

3b) Attityd- och besöksundersökningar

Genomföra attityd- och besöksundersökningar hos lokalbefolkningen kring Vänern, detta för att identifiera och på sikt kunna förebygga potentiella konflikter och förbättra dialogen mellan lokalbefolkning, företag och myndigheter där det krävs samt följa upp effekter av projektet.

3c) Metodutveckling och strukturerad mätning

Initiera ett strukturerat sätt att, med befintliga data och metoder, mäta, undersöka och analysera satsningar och nyttjande bland besökare samt företagens utveckling, kopplat till besöksnäring vid Vänern. Initiera ett systematiskt sätt att följa upp arbetet med hållbar utveckling inom besöksnäring vid Vänern samt bland besökare till området. Här ingår även att utveckla koordinerad mätning och analys av cykelturism vid Vänerleden, med fler cykelräknare.

Arbetspaketet sammanfattas i följande matris.

Utmaningar och behov	Delmål	Aktiviteter
Brist på kunskap och fakta om besöksnäring och hur den bidrar till ett hållbart samhälle. Stort behov av att utveckla mätmetoder kring satsningarnas effekter och därmed öka kunskapen om besöksnäringens samhällsnytta ur ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv.	Minst en årlig Vänerövergripande inspirerande utbildningsinsats genomförs för att öka kunskapen hos företag, föreningar och kommuner samt att minst en tematisk inspirationsdag genomförs per tema under projektiden (totalt 5 teman)	3a) Utbildning och lärande
	Två attityd- och besöksundersökningar genomförs hos invånare kring Vänern med omnejd varav en i början av projektet och en i slutet av projektet.	3b) Attitydundersökningar
	Tre cykelräknare köps in och sätts upp på strategiska platser runt Vänern. Cykelräknare används tillsammans med befintliga räknare samt kompletterande undersökningar för att ta fram en metod och systematiskt arbetssätt för uppföljning och mätning av cykelturismen runt Vänern.	3c) Investera och utveckla koordinerad mätning av nyttjande av Vänerleden

4.4 Tids- och aktivitetsplan

Projektets planeras under 3 år mellan september 2024 – augusti 2027.

Apk 1			
Aktivitet	Beskrivning	Tidsplan	Ansvarig
1a) Företags-utveckling	Arbeta med att förlänga säsonger och utveckla tilläggsupplevelser som ger mervärde och ökad attraktivitet för kunder och ökad försäljning hos företagen. Detta planerar vi utveckla tillsammans med företag och besöksnärlingsorganisationerna inom tematiska arbetsgrupper i projektet.	Start 2024-09-01 Slut 2027-05-31	PL tillsammans med regionala besöksnärlingsorganisationer
1b) Utveckla värdskap	Arbeta för att utveckla och skapa fler Vänerhubar samt utveckla värdskap och riktlinjer för Vänerhubar.	Start 2024-10-01 Slut 2027-05-31	Projektledare
1c) Tillgängliggöra natur- & kulturmiljöer	Tillgängliggöra upplevelser inom olika teman och i natur- & kulturmiljöer (kartor/guide och info om fiske, paddling, pilgrimsleder mm). Besöksförvaltning i Vänerens naturområden och skärgårdsmiljöer där målkonflikter identifieras och lösningar diskuteras.	Start 2024-09-01 Slut 2027-08-31	Projektledare
Apk 2			
Aktivitet	Beskrivning	Tidsplan	Ansvarig
2a) Reseplanerare för Väneren	Utveckla en interaktiv, flexibel och målgruppsanpassad reseplanerare med inspiration och information med kartor och digitala lösningar som visar Lake Väneren Grand Tour-konceptet med leder, noder och service.	Start 2024-09-01 Slut 2027-08-31	Upphandlat företag tillsammans med PL
2b) Lätt att göra rätt	Innovativa kommunikationsinsatser som vänder sig till besökare och invånare för att hjälpa dem att göra hållbara val vid ett besök vid Väneren, t.ex. genom verktyg som nudging och gamification.	Start 2024-09-01 Slut 2027-08-31	Upphandlat företag tillsammans med PL
2c) Marknadsföringskoncept	Utveckla en ny visuell relationsskapande kommunikation och storytelling till besökare före under och efter besök för att förlänga säsong och nå nya målgrupper. Kartläggning av vad som finns och bättre nyttjande av de gemensamma resurser vi har.	Start 2024-09-01 Slut 2027-08-31	Upphandlat företag tillsammans med PL
2d) Lokalt ambassadörskap	Använda evenemang kring Väneren (som t ex Vänerveckan) som skyltfönster för att locka fler besökare till området och förbättra	Start 2024-09-01 Slut 2027-08-31	PL tillsammans med kommunerna

	relationer mellan företag och invånare. Tydligare koppling mellan invånare och företag genom testgrupper, prova-på-aktiviteter, tävlingar mm.		
Apk 3			
Aktivitet	Beskrivning	Tidsplan	Ansvarig
3a) Utbildning och lärande	Genomföra kunskaphöjande aktiviteter som utbildningar/lärande till lokala företag och föreningar och tillsammans med dem, genom att lyfta goda exempel som finns både kring Vänern och i övrigt regionalt, nationellt och internationellt. Här ingår inspirationsdagar utifrån behov och önskemål i de tematiska arbetsgrupperna	Start 2024-11-01 Slut 2027-05-31	Projektledare
3b) Attityd- och besöksundersökningar	Genomföra attityd- och besöksundersökningar hos invånare kring Vänern med omnejd. Undersökningar görs för att identifiera och på sikt kunna förebygga potentiella konflikter och förbättra dialogen mellan lokalbefolkning, företag och myndigheter där det krävs, samt att följa upp dagsbesökare till Vänern.	Start 2024-09-01 Slut 2027-08-31	Upphandlat företag tillsammans med PL
3c) Investera och utveckla koordinerad mätning av nyttjande av Vänerleden	Införa koordinerad mätning med fler cykelräknare och kompletterande undersökningar vid Vänerleden.	Start 2024-09-01 Slut 2027-08-31	Projektledare i samverkan med kommuner och regionala besöksnäringsoorganisationer

5. Förväntat resultat

5.1 Efter projektets avslut

Projektet syftar till att skapa förbättrade förutsättningar för såväl företag, föreningar och organisationer som offentliga kommunala och regionala aktörer att arbeta med mer hållbar besöksnäring vid Vänern. Under projekttiden kommer en plan läggas för hur och av vilken aktör resultaten i varje arbetspaket ska fortleva. För vissa resultat och aktiviteter kommer det att behöva vara ett delat ansvar, på t ex enskilda företag och offentliga organisationer som tar ansvar för sina respektive delar.

Nedan ges exempel på hur resultat i respektive arbetspaket tas om hand efter projektiden.

Arbetspaket 1 – Leder noder och service

Respektive företag och föreningar har ett ansvar att själva ta hand om nya paketeringar och produkter. Här finns även möjlighet för enskilda företag att söka t.ex. utvecklingscheckar som bygger vidare på resultaten. Nya kartor, guider och övrigt material som tas fram inom arbetspaketet förvaltas vidare av Vänersamarbetet i samverkan med samverkanspartners.

Arbetspaket 2 – Koordinerade kommunikationsinsatser

Digitala verktyg så som reseplanerar kommer att hanteras av Vänersamarbetet, men i ett öppet format så att även de övriga projektparterna kring Vänern kan använda detta. Ett liknande arbetssätt kring gemensam bildbank, texter, grafisk profil mm finns redan idag och ligger i linje med det transparenta samarbete som utarbetats. Det marknadsföringskoncept som tas fram förvaltas vidare av Vänersamarbetet i samverkan med projektpartners och följs upp inom befintligt kommunikatörsnätverk och marknadsföringsgrupp.

Arbetspaket 3 – Fakta och kunskap

Data från attityd- och besöksundersökningar samt cykelräknare kommer att ägas och förvaltas av Vänersamarbetet, men även detta i ett öppet format så att även de övriga projektparterna kring Vänern kan använda dem. Ett liknande arbetssätt kring gemensam bildbank, texter, grafisk profil mm finns redan idag och ligger i linje med det transparenta samarbete som utarbetats.

Följande resultat strävar vi efter i de olika målgrupperna och som vi ser kommer att utvecklas på några års sikt.

- Befintliga och nya små och medelstora besöksnäringföretag, föreningar och övriga relaterade serviceföretag har fått en ökad förmåga inom följande områden:
 - att utveckla sin verksamhet utifrån olika hållbarhetsperspektiv och
 - att samverka och diversifiera sin verksamhet.
- Besökare har fått större möjligheter till en ökad:
 - inspiration och kunskap samt ökad förmåga att göra hållbara val.
- Offentliga aktörer som kommunala och regionala organisationer och övriga stödorganisationer har fått en ökad förmåga:
 - att addera hållbara besöksnäringperspektiv i samhälls- och platsutvecklingen runt Vänern (t ex besöksförvaltning i skärgård och kustområden).

Målsättningen är också att projektets resultat ska bli långsiktiga och det finns flera faktorer som bidrar till att detta möjliggörs. För det första är projektägare och samarbetspartner etablerade organisationer med varaktiga verksamheter och finansiering, så att resultaten kan hanteras i framtida verksamhet. För det andra, inkluderas många aktörer i projektet och sårbarheten blir därför lägre, dvs projektets långsiktiga effekter blir inte avhängigt något enskilt företag eller annan aktör. För det tredje, bidrar projektet till att strukturera nya arbetssätt för hållbar destinationsutveckling kring Vänern, vilket gör att man därmed etablerar nya rutiner som möjliggör långsiktiga relationer och samarbeten. Dessutom är projektet både

politiskt och lokalt förankrat och ligger i linje både strategier för området samt väl i tiden för företag och föreningar. Det gör att det finns en vilja att prioritera långsiktiga satsningar på hållbar besöksnäring som bidrar till samhällsutveckling, från såväl beslutsfattare som enskilda aktörer.

6. Organisation, arbetssätt och samverkan

6.1 Projektets organisation

Vänersamarbetet är projektägare, med en formell styrgrupp i form av Vänersamarbetets styrelse som även kommer stå för den politiska förankringen under projektet. Styrelsen kommer dock delegera en hel del beslut till den s k tjänstepersonsgruppen för Vänersamarbetet som kommer fungera som operativ styrgrupp för projektet. I tjänstepersonsgruppen finns många av de kompetenser som projektet drar nytta av som näringsliv/besöksnäring, planering, kommunikation, analys. Att involvera såväl politiker som tjänstepersoner säkerställer en tydlig förankring i kommunerna.

I Vänersamarbetets verksamhet i allmänhet och samverkan kring besöksnäring och företagsutveckling i synnerhet finns en nära samverkan med de regionala besöksnäringorganisationerna Visit Värmland och Turistrådet i Västsverige som har det regionala basuppdraget att strategiskt utveckla besöksnäring i respektive region. Regionala turistorganisationer med deras expertkompetens kommer också vara en projektpartner med ledande roll i produktutvecklingen och drivande i arbetsgrupper. Här finns ett stort nätverk och kompetens för företagsutveckling samt stora möjligheter till samordning och koordinering av insatser och aktiviteter.

Personal från Vänersamarbetet som kommer delta i projektet har bred kompetens och bakgrund inom bland annat forskning på hållbar besöksnäring, ekologi och projektledning. Vidare finns stor vana att administrera och leda projekt och verksamheter med medel från olika finansörer som till exempel EU, regioner och nationella & regionala myndigheter. I projektet planerar vi utöver projektledaren att även rekrytera en projektmedarbetare för att stärka kompetensen ytterligare och i projektet. Ansvarsfördelning struktureras upp vid start av projektet. Vänersamarbetet planerar att upphandla resurser som bidrar med kompetens i projektets aktiviteter. Vänersamarbetet ansvarar också för projektets administration och en projektekonom kommer knytas till projektet som tillsammans med projektledare ansvarar för och följer upp ekonomin.

6.2 Arbetssätt

Projektet kommer arbeta tillsammans med företag och föreningar i arbetsgrupper som till en början kommer vara tematiska, utifrån huvudsakliga aktiviteter inom Lake Vänern Grand Tour (cykel, paddling, vandring, båtliv och fiske). De regionala besöksnäringorganisationerna kommer tillsammans med projektledare att ha en viktig roll i projektets arbetsgrupper för företagsutveckling. Arbetsgrupperna med relevanta företag och föreningar kommer också fungera som referensgrupper för projektet, och ha möjlighet att påverka och ge synpunkter på projektets insatser och framfart.

De tre arbetspaketen i VIVA-projektet kommer att löpa parallellt, där Vänersamarbetet, tillsammans med projektpartner står för den årliga planeringen av aktiviteter. Arbetet inom

de tre arbetspaketen kommer att bygga på regelbundna träffar i de tematiska arbetsgrupperna samt i övriga nätverk med aktörer som är involverade i olika aktiviteter. Digitala tekniker kommer till stor del att nyttjas för att genomföra möten så effektivt och miljömässigt hållbart som möjligt, men fysiska träffar kommer också att genomföras. Dessa är viktiga för relationsbyggande, kreativt arbete och kunskapsutbyte.

Kommunikationsplan

En kommunikationsplan upprättas och som följs upp årligen. Kommunikationstjänster kopplade till de olika aktiviteterna i projektet kommer upphandlas.

Inköp och upphandling

I projektet kommer vi följa LOU. Vid inköp under 100 000 kr kommer jämförelser och interna bedömningar att göras. Vid inköp över 100 000 kr kommer direktupphandlingar dokumenteras, bedömas och motiveras i enlighet med gällande lagstiftning.

Dokumentation och spridning av resultat

Information och resultat från projektet kommer spridas i projektets arbetsgrupper, Vänersamarbetets styrelse och tjänstepersonsgrupp, Vänersamarbetets nyhetsbrev och webbportal för Vänern (lakevanern.se), kommunikatörsnätverk och kommunikationskanaler hos kommunerna och övriga samarbetspartner i projektet.

6.3 Samverkan

Projektet söks som ett samverkansprojekt mellan tre leaderområden; Leader Närheten, Leader NV Skaraborg och Leader Framtidsbygder. Samverkanspartners i projektet är Vänersamarbetets medlemskommuner, dvs alla 13 kommuner med kust mot Vänern, de regionala besöksnäringsorganisationerna Visit Värmland och Turistrådet Västsverige samt destinationsbolagen Visit Dalsland, Destination Läckö Kinnekulle och Visit Trollhättan Vänersborg.

Vidare kommer vi i VIVA-projektet att fortsätta involvera besöksnäringsföretag, föreningar och servicerelaterade företag som har engagerat sig under uppbyggnaden av konceptet Lake Vänern Grand Tour hittills och även bjuda in fler lokala aktörer att delta i de tematiska arbetsgrupperna. Övriga aktörer som blir viktiga att fortsätta involvera i arbetet är såväl regionala organisationer och lärosäten, som på olika sätt utgör besöksnäringens stödsystem, som intresseorganisationer med tydlig koppling till natur- och kulturbaserad turism och friluftsliv. Till projektansökan bifogas en översikt över fördelningen av företag, föreningar och övriga organisationer i de olika arbetsgrupperna och arbetspaketen.

6.4 Ordinarie verksamhet i föreningen

Vänersamarbetet ekonomisk förening bildades 2015 för att få en tydligare lokal förankring runt Vänern. De första åtta åren för Vänersamarbetet ekonomisk förening har en givande kraftsamling kring Vänern skett, mellan lokala företag, föreningar, kommuner men även med regionala och nationella aktörer som är viktiga för all lokal utveckling kring Vänern. Vänersamarbetet har etablerats som organisation och arbetar såväl strategiskt som operativt med att skapa bättre förutsättningar för utveckling kring Vänern. Vänersamarbetet har uppdraget att vara regional koordinator för frågor som berör hela Vänern, och stötta

samordning och samverkan för hållbar utveckling i området. Detta görs i nära samarbete och förankring med lokala intressenter inom respektive fokusområde.

Vänersamarbetets syfte är att bidra till en hållbar utveckling kring Vänern genom att vara en samordnare av Vänerfrågor. Arbetet har tydligt fokus på att stärka den maritima profilen samt att nyttja vattnet och närheten till det som resurs. Arbetet ska präglas av informativ och inspirerande kommunikation med utpekade målgrupper. Föreningen har som ändamål att främja hållbar utveckling inom områden som har stor betydelse för att skapa en bra livsmiljö och näringsliv för invånare, brukare och besökare.

De kommande åren ska föreningens ordinarie verksamhet omfatta framför allt förvaltning av det som byggts upp inom de tre verksamhetsområdena (se nedan). Föreningen ska även söka utvecklingsmedel för att ytterligare kunna bedriva operativt arbete som syftar till en mer integrerad utveckling med andra aktörer kring Vänern.

Föreningens medlemmar är alla 13 kommuner med Väner-kust och stöttas även av de två regionerna Region Värmland och Västra Götalandsregionen. Styrelsen består av en kommunpolitiker från kommunstyrelsen i respektive kommun samt adjungerade från regionerna. Det finns också en tjänstepersonsgrupp kopplad till föreningen, med huvudsakliga kontaktpersoner i varje kommun som stöd till föreningens personal. Vänersamarbetet arbetar även i informella nätverk och samarbeten med en mängd aktörer, privata, ideella och offentliga, i olika Väner-frågor. På kansliet finns en verksamhetsledare och en processledare, båda på deltid.

Vänersamarbetets verksamhet delas in i tre delar: 1) Effektivisering och samordning, 2) Maritim utveckling samt 3) Kommunikation. Se även ansvarsfördelning och arbetsuppgifter nedan.

1) Inom effektivisering och samordning arbetar föreningen främst med samordning i övergripande strategiska Väner-frågor, framförallt att driva arbetet inom det s k Vänerrådet som fokuserar på en hållbar vattenreglering, tappningsstrategi och uppföljning. Vänersamarbetet arrangerar även ett årligt Vänerting och koordinerar skrivelser, remisser och yttranden i Väner-frågor.

2) Inom maritim utveckling arbetar föreningen främst med att skapa bättre förutsättningar för Vänersjöfarten, besöksnäring kring Vänern och fisket i Vänern. Mycket av detta arbete handlar också om att koordinera och samordna aktiviteter och aktörer. Här ingår bl a att vara ledhuvudman för cykelleden Vänerleden och ansvara för webbsidorna lakevanern.se och vanerleden.se. Vänersamarbetet är koordinator för destinationskonceptet Lake Vänern Grand Tour, men i basfinansieringen finns enbart en mindre grundläggande budget för framdrift av cykelleden, drift av webbsidor och att samordna nätverket av aktörer kring Vänern. Grunden till att utveckla konceptet Lake Vänern Grand Tour är nu uppbyggd, men för att få en större effekt kring hela Vänern på lokal nivå behövs ett större utvecklingsprojekt med mer resurser för att realisera de lokala idéer och potential för utvecklad besöksnäring som uppkommit under de här första åren i arbetet med att skapa konceptet Lake Vänern Grand Tour.

3) Inom området kommunikation arbetar föreningen med att stötta implementeringen av den framtagna varumärkesplattformen för Vänern, när det är lämpligt, och utveckla verktyg för att underlätta detta bland aktörer kring Vänern. Kommunikationen i den ordinarie verksamheten innefattar även information till beslutsfattare mfl, skrivelser, remisser och att vara koordinator för information om arbetet med vattenreglering.

7. Budget och finansiering

Projektet sträcker sig över 3 år med en totalbudget på 4 174 290 kronor enligt budget nedan.

Kostnader

Arbetspaket/personal	Kostnad
Personal, projektekonomi och indirekta kostnader	2 820 240 kr
AP1) Leder, noder & service	398 500 kr
AP 2) Kommunikation	520 950 kr
AP 3) Fakta & kunskap	434 600 kr
Totalt	4 174 290 kr

Finansiering

Finansiär	Total finansiering	Finansiering/år